

Innhold

Sammendrag	2
Innledning.....	5
Foreldres brukeropplevelser ved familievernkontoret.	6
Terapeuters vurdering av endring hos foreldre	7
Faktorer som kan ha betydning for foreldres vurdering av brukeropplevd nytte med hjelpen de mottar og terapeuters vurdering av endring hos foreldre.....	7
Problemstillinger del 1: Foreldrenes brukeropplevde nytte	9
Problemstillinger del 2: Terapeutvurdert endring hos foreldrene.....	9
Metode	10
Måleinstrumenter	11
Foreldrenes brukeropplevde nytte	11
Terapeutrapportert endring hos foreldre	11
Type tilbud ved familievernkontoret.....	11
Antall samtaler ved familievernkontoret	12
Foreldres sosioøkonomiske status	12
Foreldres konfliktnivå.....	13
Statistiske Analyser.....	13
Resultater	14
Del 1 - Foreldres brukeropplevde nytte	15
Hvordan vurderer foreldrene hjelpen de mottar ved familievernkontoret?.....	15
Hva karakteriserer hjelpen som familier med høy og lav tilfredshet har fått ved familievernkontoret?.....	15
Hvor godt evner familieverntjenesten å treffe med tilrettelagt hjelp slik den er ment for de ulike type tilbudene?	17
Hvordan henger foreldrenes brukeropplevde nytte sammen med omfanget av hjelp?	19
Hva karakteriserer foreldrene som opplever høy og lav grad av nytte og tilfredshet med hjelpen de har fått på familievernkontoret og som får mest hjelp?.....	22
Del 1 – Oppsummering av resultatene og implikasjoner for familieverntjenesten.....	27
Hovedfunnene oppsummert	27
Implikasjoner for familieverntjenesten.....	28
Del 2 - Terapeutrapportert endring hos foreldrene.....	29

I hvilken grad vurderer terapeuter at foreldrene viser endring i løpet av meklings- eller terapiforløpet?	29
Hvordan er terapeutrapportert endring hos foreldrene relatert til foreldrenes brukeropplevelser?	29
Hva karakteriserer hjelpen hvor terapeut/mekler opplever stor versus liten endring?	31
Hvordan er terapeutrapportert endring hos foreldrene relatert til antall samtaler foreldrene har hatt på familievernkontoret?	33
Hva karakteriserer foreldrene som vurderes av terapeut/mekler til å ha negativ, ingen eller positiv endring?	37
Del 2 – Oppsummering og implikasjoner for tjenesten	39
Hovedfunnene oppsummert	39
Implikasjoner for familieverntjenesten	39
Begrensninger	41
Referanser	41

Sammendrag

Dette notatet undersøker foreldres opplevelser av nytten av hjelpen de mottar i familieverntjenesten, samt terapeutenes vurdering av endring hos foreldrene gjennom terapiforløpet. Målet med notatet er å få økt kunnskap om hvordan hjelpen oppleves av ulike brukergrupper av foreldre som mottar ulike type tilbud, hvilke faktorer som henger sammen med opplevd nytte og med terapeuters vurdering av endring hos foreldrene.

Notatet er strukturert i to deler, hvor del 1 omhandler foreldrenes brukeropplevde nytte og del 2 omhandler terapeutrapportert endring hos foreldrene. Datamaterialet består av spørreskjemadata fra et utvalg av foreldre fra FamilieForSK-studien som totalt består av seks runder med datainnsamling fra over 2800 familier. For dette notatet ble data fra de to første rundene benyttet (T1: n = 3145, kvinner = 57%; T2: n = 1161, kvinner = 64%) sammen med terapeutdata (n = 1432). Rundt 46 % av foreldrene bodde sammen mens 54 % av foreldrene bodde fra hverandre.

Foreldrenes brukeropplevde nytte ble målt ved fem spørsmål om hjelpen var tilpasset foreldrenes behov, og om samtaler hadde bidratt til økt forståelse av barnets behov, til økt forståelse av den andre forelderen, til at familien hadde fått det bedre og til konfliktdemping mellom foreldrene, målt på en skala fra 0 (i svært liten grad) til 4 (i svært stor grad). Terapeutrapportert endring ble målt med ett spørsmål om hvorvidt terapeuten hadde opplevd endring hos foreldrene i løpet av terapien/meklingen, kodet som 1 = negativ endring, 2 = ingen endring, 3 = positiv endring. Type tilbud var inndelt i fem kategorier: Mekling, Foreldresamarbeid etter brudd, Familierapi (bor ikke sammen), Familierapi (bor sammen) og Parterapi. Antall samtaler på familievernkontoret var kategorisert som 1) kun 1, 2) 2–4, 3) 5–12 og 4) 12–20+ samtaler. Sosioøkonomiske forhold inkluderte foreldrenes utdanning, arbeidstilknypning og økonomiske fremtidsutsikter, og foreldres konfliktnivå var basert på the Conflicts and Problem-Solving Scale.

Del 1: Foreldrenes opplevelse av nytte

Resultatene i del 1 viser at en stor andel av foreldrene opplever hjelpen fra familieverntjenesten som nyttig. Hjelpen ble særlig vurdert som verdifull når det gjaldt spørsmålene om hjelpen opplevdes å være tilpasset foreldrenes behov, om den hadde bidratt til å øke foreldrenes forståelse av hverandre samt økt foreldrenes bevissthet om barnas behov. Foreldre som bodde sammen og som mottok par- eller familieterapi rapporterte høyest grad av opplevd nytte, mens foreldre som bodde fra hverandre – særlig de som deltok i mekling – opplevde hjelpen som mindre nyttig. Foreldre som hadde hatt flere samtaler rapporterte gjennomgående større brukeropplevd nytte, noe som indikerer at kontinuitet og relasjonsbygging i terapiforløpet kan ha betydning for opplevd effekt. Dette tyder på at lengre og mer fleksible samtaleforløp kan bidra til mer varige endringer, og dette kan være spesielt aktuelt for familier med komplekse utfordringer.

Videre viste funnene at foreldre med høyere utdanning, stabil arbeidstilknytning og god økonomi rapporterte høyere nytte enn foreldre med mer krevende livssituasjon og lavere sosioøkonomisk bakgrunn. Dette peker på at sosioøkonomiske forskjeller kan påvirke hvordan hjelpen oppleves, og at tjenesten bør ha et styrket søkelys på hvordan familier med lavere ressurser møtes og følges opp.

Det ble ikke funnet kjønnsforskjeller i opplevd nytte, noe som indikerer at tjenesten lykkes i å møte både kvinner og menn på en likeverdig måte. At foreldre med høyt konfliktnivå opplever hjelpen som like nyttig – og i noen tilfeller mer nyttig – enn foreldre med lavere konfliktnivå, tyder på at familieverntjenesten har relevant kompetanse og metoder for å arbeide med krevende foreldrerelasjoner.

Funnene i del 1 peker dermed mot at familieverntjenesten tilbyr et tilrettelagt tilbud som treffer behovet for de fleste foreldrene. Samtidig bør tjenesten prioritere å videreutvikle tilbudene for separerte foreldre og ha økt bevissthet rundt sosioøkonomiske forskjeller, slik at terapeuter kan tilpasse samtaler og oppfølging til foreldre med færre ressurser og større belastninger. Tjenesten bør også ha et særlig søkelys på fleksible samtaleforløp og tverrfaglig samarbeid, da dette vil kunne bidra til økt opplevd nytte hos flere foreldre og redusere forskjeller mellom brukergrupper.

Del 2: Terapeutrapportert endring hos foreldrene

I den andre delen av notatet ble det undersøkt hvordan terapeuter vurderer endring hos foreldrene i løpet av terapiforløpet, og hvordan dette henger sammen med foreldrenes egen opplevelse av nytte, antall timer samt med karakteristikk hos foreldrene.

Terapeutene vurderte at 72 % av foreldrene viste positiv endring, mens 20 % ble vurdert å ha ingen endring og 8 % negativ endring. Dette viser at tjenesten i stor grad lykkes i å bidra til positiv utvikling hos foreldre som mottar hjelp, i hvert fall fra terapeutens ståsted. Foreldre som ble vurdert av terapeuter å ha positiv endring rapporterte også høyere brukeropplevd nytte. Denne sammenhengen mellom terapeutvurdert endring og foreldrenes egen opplevelse av nytte var statistisk signifikant og tyder på at foreldrenes subjektive erfaringer i stor grad samsvarer med faglige vurderinger av fremgang. En mindre gruppe foreldre ble imidlertid vurdert av terapeuter å ha negativ endring, samtidig som foreldrene selv rapporterte lav opplevd nytte. Dette kan tyde på at enkelte foreldre har mer komplekse utfordringer eller belastende livssituasjoner som gjør det vanskeligere å nyttiggjøre seg hjelpen. Slike foreldre kan trenge mer differensiert oppfølging, lengre forløp eller tettere samarbeid med andre tjenester.

Terapeutene vurderte oftest positiv endring hos foreldre som mottok parterapi og familieterapi der foreldrene bodde sammen. Foreldre som mottok mekling eller familieterapi og bodde fra hverandre,

ble vurdert i noe mindre grad å ha positiv endring. Dette kan reflektere både ulik motivasjon og ulike formål med tilbudene, der mekling i større grad handler om å komme frem til gode avtaler om samvær enn endringsprosesser.

Høyere antall samtaler ble funnet å henge sammen med økt sannsynlighet for positiv endring, spesielt i foreldresamarbeidssaker etter brudd og i parterapi. For familierterapi der foreldrene bodde fra hverandre, var det imidlertid også en større andel foreldre som ble vurdert å ha negativ endring, uavhengig av omfanget av oppfølging. Dette kan tyde på mer komplekse utfordringer som krever langvarig og tverrfaglig innsats. Det ble ikke funnet signifikante forskjeller i terapeutvurdert endring basert på foreldrenes utdanningsnivå, arbeidstilknytning, økonomi eller konfliktnivå. Dette står i kontrast til del 1, hvor slike faktorer påvirket foreldrenes egenopplevde nytte.

Oppsummert tyder dermed resultatene fra del 2 på at familieverntjenesten generelt lykkes godt med å bidra til positiv endring hos foreldre, uavhengig av hva slags type tilbud foreldrene mottar og foreldrenes sosioøkonomiske bakgrunn og konfliktnivå. Dette styrker inntrykket av at tjenesten har en høy grad av faglig treffsikkerhet. Samtidig viser funnene at foreldre med lavere brukeropplevd nytte også i større grad vurderes å ha negativ endring, noe som peker på behovet for mer målrettet innsats overfor foreldre som i utgangspunktet er mindre mottakelige for hjelp. Et særlig viktig utviklingsområde er å styrke tjenestens evne til å møte foreldre med komplekse livsutfordringer, for eksempel ved å utvikle mer helhetlige forløp på tvers av hjelpeinstanser (NAV, barnevern, psykisk helsevern). At flere samtaler henger sammen med mer positiv endring, understreker viktigheten av å sikre tilstrekkelig tid og kontinuitet i oppfølgingen, spesielt for foreldre etter brudd og familier med sammensatte behov.

Samlet viser resultatene i dette notatet at familieverntjenesten i stor grad leverer et treffsikkert tilbud som oppleves som nyttig for en stor andel av foreldrene og at den oppnår gode utfall sett fra terapeutenes side. Samtidig peker funnene på behov for videre utvikling av tilbudet for separerte foreldre og familier med lavere sosioøkonomisk status, hvor forsterket oppfølging og differensiering av hjelpen kan bidra til enda bedre opplevd nytte for familier med krevende utgangspunkt. Resultatene viser også at varighet og kontinuitet i terapiforløpet henger sammen med større sannsynlighet for positiv endring, noe som taler for at familieverntjenesten bør sikre fleksibilitet i antall samtaler og tilpasning av forløp etter behov. Funnene understreker også at systematisk innhenting av foreldrenes opplevelser av nytte kan være et verdifullt supplement til terapeutvurderinger av endring hos foreldrene for å styrke både kvalitet, utvikling og læring i tjenesten.

I lesingen og tolkningen av resultatene i dette notatet, er det viktig å ta høyde for at foreldrene i dette utvalget ikke nødvendigvis er representative for foreldre i befolkningen som helhet, eller for alle foreldre som brukere av familieverntjenesten. En mer inngående diskusjon om disse og tilsvarende begrensninger finnes både i metodekapittelet og i avsnittet om begrensninger mot slutten av notatet.

Innledning

Det er et betydelig antall familier som hvert år oppsøker familievernnet for å motta hjelp i forbindelse med ulike utfordringer i familielivet. Årlig blir det registrert rundt 50.000 saker og litt over 150.000 samtaler med oppmøte i familievernnet (Bufdir, 2024). Når familier henvender seg til familievernkontoret, blir de i hovedsak sortert som enten kliniske saker eller meklingsaker. Disse sakene representerer familievernets kjerneoppgaver, hvor de kliniske sakene utgjør hoveddelen av familievernets virksomhet (Bufdir, 2024; NOU 2019:20). Kliniske saker omfatter det familieterapeutiske arbeidet med relasjonssaker innad i familier, og spenner fra terapi- og rådgivningssamtaler om samliv og parforhold til foreldresamarbeid og foreldreveiledning, familieproblematikk eller hjelp til barn og ungdom. Det kliniske tilbudet omfatter også en rekke kurs som i hovedsak retter seg mot foreldreveiledning og samlivsproblematikk. Meklingsaker omfatter primært samtaler over en obligatorisk time eller over flere ganger med formål om å komme frem til avtaler om bosted, foreldreansvar og samvær etter samlivsbrudd mellom foreldrene, som er til det beste for barna (Molden, Ulset & Røe, 2019).

Et overordnet mål for familievernnet som tjeneste, er at den skal ha et likeverdig tilbud til ulike befolkningsgrupper (NOU 2019: 20). Dette innebærer at tjenestene skal tilpasses brukernes behov, at tilbudet skal være kjent i befolkningen og at det skal oppleves som like tilrettelagt og relevant for ulike brukergrupper (Rosten et al., 2020). De siste tiårene har det derfor vært en vesentlig politisk satsing på å styrke familievern tjenesten. Dette har medført økt innsats på fagutvikling i tjenesten, inkludert etableringen av ulike spisskompetansemiljø på fagområder som høykonflikt og vold, samtaler med barn, foreldreoppfølging etter omsorgsovertakelse og foreldrestøtte. Parallelt med denne utviklingen har også etterspørselen etter familievernets tilbud i befolkningen økt i omfang, noe som fordrer at familievernnet kontinuerlig har søkelys på tilpasning av tjenestene til brukernes behov (Bergflødt et al., 2022).

Til tross for den økte satsingen på familievernnet, foreligger det lite forskning på kvaliteten av tilbudene i tjenesten, og med noen få unntak (Bergflødt et al., 2022; Bufdir, 2014; Sentio Research Norge, 2017/2018; Åndanes et al., 2011), er det få rapporter og studier som undersøker brukernes erfaringer med tjenesten. Det er derfor behov for å fremskaffe mer kunnskap om hvordan familier opplever og vurderer den hjelpen de mottar ved familievernkontoret, og særlig om dette varierer med hva slags type hjelp de mottar. Denne kunnskapen vil kunne ha viktige og praktiske implikasjoner for både evaluering og videreutvikling av familievern tjenestens tjenester og praksis.

Dette notatet er skrevet på oppdrag fra Barne-, Ungdoms- og Familiedirektoratet. Formålet med notatet er å nærmere belyse hvordan foreldre opplever hjelpen de mottar ved familievernkontoret. Her ser vi nærmere på hvordan foreldrenes brukeropplevelser henger sammen med hva slags type tilbud foreldrene mottar (mekling, hjelp til foreldresamarbeid etter brudd, familieterapi og parterapi) og omfanget av hjelpen i form av antall samtaler, samt hva som karakteriserer foreldrene som rapporterer høy versus lav grad av brukeropplevd nytte med hjelpen de har mottatt som inkluderer faktorer som kjønn, sosioøkonomisk bakgrunn og grad av konfliktnivå mellom foreldre.

Vi ønsker også å belyse i hvilken grad meklere og terapeuter (heretter kun terapeuter) vurderer at det har forekommet henholdsvis negativ, ingen eller positiv endring hos foreldrene i løpet av terapiforløpet. Her vil vi se på hvordan terapeutenes opplevelse av endring henger sammen med ulike typer tilbud, omfanget av disse samt foreldrenes vurdering av hjelpen de har mottatt. Vi ser også her på hvordan endring kan henge sammen med sosioøkonomiske faktorer, som foreldrenes økonomi og arbeidstilknytning, samt relasjonelle faktorer, som foreldrenes konfliktnivå.

Foreldres brukeropplevelser ved familievernkontoret.

Det foreligger lite forskning om kvaliteten på tilbudene i det norske familievernet. Et knippe Nova rapporter har undersøkt brukererfaringer relatert til vold og foreldres erfaringer med å involvere barn og unge (Bergflødt et al., 2022), samt familievernets tilnærming til mangfold og minoriteter (Aarset & Rosten, 2023). Det finnes imidlertid kun noen få tidligere undersøkelser som har sett på foreldres brukeropplevelser med familievern tjenesten. Blant disse er et gjennomgående funn at foreldrene ofte er svært tilfredse med hjelpen de har mottatt. For eksempel viste en undersøkelse av meklingsordningen, gjennomført av SINTEF i 2010, at det generelt sett var høy brukertilfredshet, at mange av foreldrene opplevde at meklingen var konfliktdepende og at tjenesten gav god hjelp til par i samlivsbrudd (Åndanes et al., 2011). Tilsvarende viste en nasjonal undersøkelse om foreldrenes tilfredshet med tjenestene (n = 2700), i regi av Bufdir, at over 80% av foreldrene opplevde at tjenestene ved familievernet var til god hjelp (Bufdir, 2014).

På oppdrag fra Bufdir, gjennomførte Sentio Research i 2017/2018 en brukerundersøkelse av tilbudet ved familievern tjenesten som inkluderte litt over 5100 foreldre (Sentio Research Norge, 2017/2018). Denne undersøkelsen benyttet til dels de samme spørsmålene om foreldrenes vurdering og opplevelse av tilbudene som vi benytter i dette notatet, og den så også på om det forelå eventuelle forskjeller i brukeropplevd nytte basert på hva slags type tilbud foreldre hadde mottatt (mekling, foreldresamarbeid etter brudd, familieterapi og parterapi). Det er derfor relevant å sammenligne resultatene fra Sentios undersøkelse med funnene i dette notatet.

Resultatene fra Sentio's undersøkelse viste at over 90% av foreldrene overordnet sett var fornøyd med hjelpen som de hadde fått (Sentio Research Norge, 2017/2018). Videre rapporterte 9 av 10 at de opplevde å få råd og veiledning som var tilpasset både deres og familiens behov, rundt 7 av 10 vurderte at samtalen(e) i stor grad hadde hjulpet dem til å forstå både barnas behov bedre og sin partner/tidligere partner bedre, mens rundt 6 av 10 vurderte at samtalen(e) i stor grad hadde bidratt til at familien har fått det bedre.

Et annet viktig funn fra Sentio's undersøkelse var at foreldrenes vurdering av hjelpen de hadde fått i stor grad hang sammen med hvilket tilbud de hadde mottatt. For eksempel opplevde de som hadde hatt parterapi i størst grad at samtalen(e) hadde hjulpet dem til å forstå sin partner/tidligere partner bedre, mens dette i mindre grad gjaldt for de som hadde hatt veiledning om foreldresamarbeid etter brudd og de som hadde vært til mekling. Foreldre som hadde hatt familieterapi oppga også i større grad enn foreldre som hadde mottatt de øvrige tilbudene at samtalen(e) hadde hjulpet dem til å forstå barnas behov bedre. På spørsmålet om samtalen(e) hadde bidratt til at familien hadde fått det bedre, hadde foreldrene som mottok parterapi og familieterapi den høyeste skåren, mens foreldre som hadde mottatt veiledning om foreldresamarbeid og mekling hadde de laveste skårene. På spørsmål om hjelpen man hadde mottatt hadde bidratt til å dempe konflikten, gjaldt dette nok en gang i størst grad foreldre som hadde mottatt parterapi, i mindre grad foreldre som hadde hatt familieterapi og veiledning om foreldresamarbeid og i minst grad foreldre som hadde hatt mekling.

Undersøkelsen fra Sentio viser altså en overordnet tendens til at foreldrene som mottok parterapi i størst grad vurderte hjelpen de hadde mottatt som god, mens foreldre som var til mekling var de som i minst grad var fornøyd med hjelpen de hadde mottatt. Den viste også at foreldrenes vurderinger på de enkelte spørsmålene om nytte i stor grad hang sammen med hva slags type tilbud foreldrene hadde mottatt. På bakgrunn av disse funnene er det grunn til å forvente å finne tilsvarende mønster i dette notatet når det gjelder hvordan foreldrenes vurdering av hjelpen de har mottatt er knyttet til hva slags type tilbud de har benyttet. Samtidig skiller dette notatet seg fra

Sentio's undersøkelse ved at det deler foreldrene som mottar familierapi inn i to grupper basert på om foreldrene bor sammen eller fra hverandre, da det kan være grunn til å anta at disse foreldrene vil kunne ha ulike forutsetninger og utfordringer som kan påvirke hvordan de opplever nytten av hjelpen.

Terapeuters vurdering av endring hos foreldre

I tillegg til foreldres brukeropplevde nytte, ser dette notatet også på grad av negativ, ingen og positiv endring hos foreldre, som rapportert av terapeuter, i forbindelse med foreldrenes deltakelse på familievernkontoret. Å undersøke endring fra terapeuters perspektiv er viktig, fordi det å undersøke foreldres opplevde nytte med tilbudene ved tjenestene ikke er det samme som å undersøke om de har hatt utbytte av tilbudet. Foreldre kan oppleve å være tilfreds med et tilbud, uten at tilbudet nødvendigvis har gitt utbytte eller ført til positiv endring, eller terapeuter kan rapportere positiv endring uten at foreldrene nødvendigvis har vært fornøyd med tilbudet. Det er derfor viktig å undersøke foreldres vurderinger av nytten med hjelpen de mottar sett opp mot terapeuters vurdering av endring hos foreldrene for å få et mer helhetlig bilde av kvaliteten på tjenestene.

Det finnes ingen tidligere norske studier som undersøker terapeuters vurdering av endring hos foreldre som har vært på samtaler ved familievernkontoret. Den internasjonale forskningslitteraturen viser imidlertid at flesteparten av familier og/eller foreldre som benytter seg av ulike terapitilbud (familierapi, parterapi), viser en viss grad av forbedring i løpet av terapien (Hampson & Beavers, 1996; Heatherington et al., 2005). Basert på dette, er det grunn til å forvente at flertallet av foreldrene i vårt utvalg også vil bli vurdert av terapeuter til å ha positiv endring, men at det også kan være variasjon i terapeutenes vurderinger av endring hos foreldrene basert på at foreldre kan ha ulike typer utfordringer og forutsetninger.

Faktorer som kan ha betydning for foreldres vurdering av brukeropplevd nytte med hjelpen de mottar og terapeuters vurdering av endring hos foreldre.

Forskningslitteraturen har vist at en rekke faktorer – både knyttet til aspekter ved hjelpen foreldre mottar og til foreldrenes kjønn og sosioøkonomiske forutsetninger – kan ha betydning for hvordan foreldre opplever nytten av hjelpen samt hvorvidt terapeuter vurderer at foreldrene har hatt en positiv endring.

Når det gjelder aspekter ved hjelpen, viser både norske rapporter og internasjonale studier at flere samtaletimer er knyttet til både mer positive brukeropplevelser og større grad av bedring (Hampson & Beavers, 1996; Sentio Research Norge, 2017/2018). Det er derfor grunn til å forvente at vi vil finne samme mønster i vårt utvalg.

Samtidig vil trolig betydningen av antall timer for brukeres opplevelse av nytte og terapeuters vurdering av endring variere etter hvilke utfordringer foreldrene og/eller familien har, samt hva slags type tilbud de mottar. Selv om det finnes lite forskning å basere hypotesene våre på, er det likevel mulig å tenke seg at foreldre med mer komplekse utfordringer har behov for flere samtaletimer, sammenlignet med foreldre med mindre komplekse utfordringer. Samtidig kan det også tenkes at foreldre som er godt fornøyd med hjelpen de mottar også i større grad vil benytte seg av hjelpen i form av flere samtaler, enn foreldre som er mindre fornøyd med hjelpen. Av denne grunn er det viktig å se på de ulike tilbudene separat når det gjelder hvordan antall samtaler på familievernkontoret henger sammen med foreldrenes vurderinger av hjelpen samt terapeutenes vurdering av endring hos foreldrene.

Det er også en god del forskning som indikerer at det foreligger kjønnsforskjeller i brukeropplevd nytte i form av at kvinner har en tendens til å rapportere mer nytte av terapien enn menn. For eksempel viser studier at menn og kvinner kan oppleve nytten av terapi forskjellig fordi de kan oppleve relasjonen til terapeuten ulikt (Knobloch-Fedders et al., 2004), fordi menn og kvinner ofte kan ha ulike motivasjoner og ønsker for hva de ønsker å få ut av terapien, hvor kvinner oftere har fokus på emosjonell bearbeiding eller bedring mens menn har større fokus på problemløsning (Eldridge et al., 2022), eller fordi kvinner oftere enn menn tar initiativ til å oppsøke hjelp og raskere knytter en terapeutisk allianse med behandler enn menn (Halford et al., 2016). Samtidig viser oversiktsstudier at disse kjønnsforskjellene ofte er små og sterkt avhengige av hvilke utfallsmål og konteksten som studeres (Lebow & Snyder, 2022; Ogradniczuk et al., 2001). Det er derfor grunnlag til å forvente å finne noen kjønnsforskjeller i brukeropplevd nytte, men at disse forskjellene vil være relativt små i effektstørrelse.

I tillegg til kjønnsaspektet, anslår både teori og forskningsfunn at sosioøkonomiske faktorer som utdanning, økonomi og arbeidstilknytning kan ha betydning for foreldres opplevelse av nytte og utbytte av terapi. For eksempel belyser teorier at personer med lavere sosioøkonomisk status tidligere kan ha opplevd at systemet ikke har møtt deres behov på en tilstrekkelig måte, noe som kan ha bidratt til å skape en generell mistillit og motvilje mot hjelpen som tilbys. I tillegg kan selve terapiprosessen også oppleves annerledes for personer med lav sosioøkonomisk status, eller de kan ha mer komplekse utfordringer i hverdagen som gjør det utfordrende å nyttiggjøre seg av hjelpen eller som krever mer enn samtaleterapi (for en oversikt, se Crow et al., 2003; Flor & Kennair, 2019).

Disse antakelsene finner støtte i både norske og internasjonale studier som viser at foreldres brukeropplevelser varierer med forskjeller i sosioøkonomiske faktorer. For eksempel er det en gjennomgående tendens til at brukere med høyere utdanning er litt mer fornøyd med hjelpen de har mottatt ved familievernkontor og andre hjelpeinstanser enn brukere med lavere utdanning (Hawley et al., 2014; Sentio Research Norge, 2017/2018). Det er imidlertid mindre empiri om hvordan arbeidstilknytning og økonomi er relatert til foreldres vurdering av nytte da det finnes få studier som har undersøkt disse sammenhengene. Basert på forskningsfunn fra andre, relevante felt om betydningen av sosioøkonomisk status for terapiutbytte (Finegan et al., 2018), er det likevel grunn til å forvente at høyere utdanning, sterkere tilknytning til arbeidslivet og bedre økonomiske forutsetninger vil være forbundet med høyere vurdering av opplevd nytte med hjelpen på familievernkontoret hos foreldrene.

Sosioøkonomisk status kan også ha betydning for hvordan terapeuter oppfatter foreldrene og hvordan de endrer seg gjennom terapien. Forskning viser for eksempel at høyere sosioøkonomisk status ofte er forbundet med større forbedringer, målt gjennom terapeuters vurdering av positiv utvikling etter endt terapiforløp (Bischoff & Sprenkle, 1993; Hawley et al., 2014), og at terapeuter også kan ha en tendens til å vurdere brukere med lavere sosioøkonomisk status som mer dysfunksjonelle, mindre motiverte og med dårligere utfallsprognoser (Hawley et al., 2014; Hillerbrand, 1988; Leeder, 1996).

Samtidig foreligger det noe forskning som viser at de som har lavere sosioøkonomisk status også er de som ofte har best effekt av terapi og viser størst grad av endring (Finegan et al., 2018). Noe av grunnen til dette kan være at de ofte starter dårligere ut, slik at potensialet for endring dermed er større for denne gruppen.

På bakgrunn av dette er det grunn til å anta at det vil være en sammenheng mellom foreldrenes sosioøkonomiske status og terapeutenes vurdering av endring hos foreldrene, men det er mindre

klart om lavere utdanning, svakere arbeidstilørighet og dårligere økonomiske forutsetninger vil ha sammenheng med negativ eller positiv endring.

I lys av denne bakgrunnsliteraturen, er strukturen på forskningsspørsmålene og presentasjonen av resultatene i dette notatet delt inn i to deler. Den første delen omhandler foreldres vurdering av hjelpen de har mottatt på familievernkontoret og den andre delen omhandler terapeuters vurdering av endring hos foreldrene.

Problemstillinger del 1: Foreldrenes brukeropplevde nytte

I den første delen av dette notatet som omhandler foreldres brukeropplevde nytte vil vi belyse følgende problemstillinger:

Problemstilling 1: Hvordan vurderer foreldrene hjelpen de mottar ved familievernkontoret?

Her ser vi på hvordan foreldrene i utvalget vurderer hjelpen de mottar ved familievernkontoret, uavhengig av hva slags tilbud de mottar. Vi har spurt om de opplever at hjelpen har vært tilpasset deres behov, om hjelpen har bidratt til å dempe konflikten med den andre forelderen, om familien har fått det bedre, om foreldrene forstår barnas behov bedre, samt om foreldrene forstår den andre forelderen bedre.

Problemstilling 2: Hva karakteriserer hjelpen som familier med høy og lav tilfredshet har fått ved familievernkontoret?

Her undersøker vi hvordan foreldrenes brukeropplevelser samlet sett henger sammen med de ulike type tilbudene som foreldrene har mottatt ved familievernkontoret, og om det er forskjeller i brukeropplevd nytte mellom foreldre som har mottatt ulike typer tilbud.

Problemstilling 3: Hvor godt evner familievern tjenesten å treffe med tilrettelagt hjelp slik den er ment for de ulike type tilbudene?

Her undersøker vi om og i hvilken grad ulike spørsmål om opplevd nytte varierer avhengig av hvilket tilbud foreldrene har mottatt.

Problemstilling 4: Hvordan henger foreldrenes brukeropplevde nytte sammen med omfanget av hjelp?

Her undersøker vi hvordan foreldrenes brukeropplevelser henger sammen med antall samtaler foreldrene har hatt ved familievernkontoret, både totalt sett og for hver av de ulike type tilbudene.

Problemstilling 5: Hva karakteriserer foreldrene som opplever høy og lav grad av nytte og tilfredshet med hjelpen de har fått på familievernkontoret?

Her ser vi på om eventuelle forskjeller i foreldrenes brukeropplevde nytte med hjelpen de mottar ved familievernkontoret varierer med foreldrenes kjønn, utdanning, økonomi og arbeidstilknytning, samt med foreldrenes konfliktnivå.

Problemstillinger del 2: Terapeutvurdert endring hos foreldrene

I den andre delen av notatet som omhandler terapeutrapportert endring hos foreldrene vil vi belyse følgende problemstillinger:

Problemstilling 1: I hvilken grad vurderer terapeuter at foreldrene viser endring i løpet av meklings- eller terapiforløpet?

Her ser vi på hvor stor andel av foreldrene i utvalget som blir vurdert av terapeuter å ha positiv endring, ingen endring og negativ endring.

Problemstilling 2: Hvordan er terapeutrapportert endring hos foreldrene relatert til foreldrenes brukeropplevelser?

Her ser vi på som det er samsvar mellom terapeutrapportert endring hos foreldrene og hvordan foreldrene rapporterer brukeropplevd nytte med hjelpen de har mottatt ved familievernkontoret.

Problemstilling 3: Hva karakteriserer hjelpen hvor terapeut/mekler opplever stor versus liten endring?

Her ser vi på om det er variasjoner i hvordan terapeuter vurderer endring hos foreldrene etter hva slags type tilbud foreldrene har mottatt.

Problemstilling 4: Hvordan er terapeutrapportert endring hos foreldrene relatert til antall samtaler foreldrene har hatt på familievernkontoret?

Her ser vi på om antall samtaler foreldrene har hatt ved familievernkontoret har betydning for terapeutenes vurdering av endring hos foreldrene.

Problemstilling 5: Hva karakteriserer foreldrene hvor terapeut/mekler beskrev stor versus liten grad av endring?

Her ser vi på om eventuelle forskjeller i terapeutrapportert endring hos foreldrene varierer med foreldrenes utdanning, økonomi og arbeidstilknytning, samt foreldrenes konfliktnivå.

Metode

For å besvare disse problemstillingene, ble data fra FamilieForSK-studien brukt. FamilieForSK består av totalt seks runder med innsamling av spørreskjemadata fra over 2800 familier som har vært i kontakt med familievern tjenesten. Foreldrene ble rekruttert til studien i forbindelse med at de var i kontakt med ett av totalt 37 familievernkontor i perioden mellom desember 2017 og august 2019. I alt samtykket foreldre fra 2871 familier til å være med i studien ved å fylle ut et elektronisk samtykkeskjema ved familievernkontoret. Av disse fylte foreldre fra i overkant av 2100 familier ut et elektronisk spørreskjema rett etter rekruttering (t1). Foreldrene har siden fått tilsendt et elektronisk spørreskjema på epost eller SMS i totalt seks omganger frem til vinteren 2022.

For dette notatet benyttet vi data fra den første og andre datainnsamlingsrunden som inkluderer både foreldre (t1: n = 3145, kvinner = 57%; t2: n = 1161, kvinner = 64%) og terapeuter (n = 1432). Gjennomsnittlig alder for mødre og fedre var henholdsvis 36,99 (standardavvik = 6,93) og 40,20 år (standardavvik = 7,51). Rundt 46% av foreldrene rapporterte at de bodde sammen med den andre forelderen, mens 54% rapporterte at de bodde fra hverandre. Foreldrepar som bodde sammen hadde i snitt 2,15 barn mens foreldrepar som ikke bodde sammen i snitt hadde 1,92 barn.

Foreldrene i utvalget antas å ha høyere grad av utfordringer i samlivet og foreldreskapet enn foreldre i den øvrige populasjonen, ettersom de ble rekruttert i forbindelse med at de oppsøkte hjelp på familievernkontoret. De kan også ha andre sårbarheter enn familier i befolkningen som helhet. En tidligere studie som brukte tilnærmet samme utvalg som i dette notatet (Holt et al., 2021), viste for eksempel at foreldrene i utvalget hadde høyere nivå av psykiske vansker enn den voksne befolkningen i Norge (gjennomsnittlig skårer på Symptom Check List er 1,50 i utvalget kontra 1,35 i befolkningen; Strand et al., 2003). Det er imidlertid mer usikkert hvorvidt foreldrene i utvalget ved rekrutteringstidspunktet er mer sårbare enn foreldre generelt når det gjelder sosioøkonomiske indikatorer. På den ene siden er det for eksempel en lavere andel av foreldrene i utvalget som ved det første måletidspunktet rapporterte å arbeide heltid (71,6%) sammenlignet med foreldre i befolkningen som helhet (80% eller mer; Statistisk Sentralbyrå, 2024). På den andre siden har utvalget høyere utdanningsnivå (>60% hadde høyskole eller universitetsutdanning) sammenlignet

med befolkningen som helhet (rundt 38% har utdanning på universitets eller høghskolenivå; Statistisk Sentralbyrå, 2025b). Ettersom kvinner generelt sett har høyere utdanningsnivå, men lavere yrkesdeltakelse enn menn på befolkningsnivå (Statistisk Sentralbyrå, 2025a), så kan det tenkes at disse forskjellene muligens reflekterer at det er flere kvinner enn menn i utvalget. Det er derfor viktig å være oppmerksom på at det hviler en usikkerhet rundt hvorvidt utvalget kan anses å være representativt for foreldrepar i den norske befolkningen i sin helhet eller ei.

Vi har heller ikke systematisk informasjon om hva som karakteriserte familiene som takket nei til å delta i studien, sammenlignet med de som takket ja til deltakelse ved rekrutteringstidspunktet. Derfor har vi heller ikke nøyaktig kunnskap om hvor representativt utvalget som deltok er for alle familier som oppsøker familieverntjenesten. Man vet på generell bakgrunn at det er en tendens til at ressurssterke foreldre i større grad sier seg villig til å delta i studier enn mindre ressurssterke foreldre (Biele et al., 2019). Samtidig er det noen indikasjoner som tilsier at utvalget vårt trolig er sammenlignbart med brukerne av familieverntjenesten generelt. For eksempel var andelen av foreldrene som ved rekrutteringstidspunktet rapporterte at de var i heltidslønnet arbeid (71,6%) tilsvarende stor som andelen som jobbet fulltid blant brukerne av familieverntjenesten (70,6%) i 2018, og andelen foreldre i utvalget som rapporterte at de var sykemeldt/uføretrygdet (7,9 %) lå også tett opptil andelen som var sykemeldt/uføretrygdet (9,4 %) blant samtlige brukere av familieverntjenesten i 2018 (tall fra Barne-, Ungdoms- og Familiedirektoratet, nærmere beskrevet i Holt et al., 2021). En mer omfattende diskusjon om utvalgets representativitet samt etiske betraktninger kan finnes i FamilieForSK-studiens oversiktsartikkel (Larsen et al., 2024) og på studiens nettside <https://www.fhi.no/op/studier/familieforsk/>. Flere begrensninger ved utvalget og ved studien er også diskutert nærmere i kapittelet om begrensninger mot slutten av dette notatet.

Måleinstrumenter

Foreldrenes brukeropplevde nytte ble målt ved at foreldre ble bedt om å vurdere fem spørsmål på en skala fra 0 = *i svært liten grad* til 4 = *i svært stor grad* med følgende innledningstekst: *I forbindelse med kontakten med familievernkontoret, i hvor stor grad opplevde du at* 1) du har fått veiledning og råd som er tilpasset dine eller din families behov? 2) samtalene har hjulpet deg til å forstå barnets/barnas behov bedre? 3) samtalene har hjulpet deg til å forstå den andre forelderens behov? 4) samtalene har bidratt til at familien har fått det bedre? 5) samtalene har bidratt til å dempe konfliktene mellom deg og den andre forelderens? Disse spørsmålene ble kun gitt til foreldre som svarte «ja» på en eller begge av følgende spørsmål: «Har dere i løpet av de siste 18 månedene vært i kontakt med: Familievernkontoret i forbindelse med mekling?» eller «Har dere i løpet av de siste 18 månedene vært i kontakt med: Familievernkontoret for hjelp eller veiledning?». Vi vil benytte både hver av de fem enkelte spørsmålene samt alle fem spørsmålene samlet i en gjennomsnittsskåre i analysene.

Terapeutrapportert endring hos foreldre ble målt ved bruk av ett spørsmål hvor terapeuter ble bedt om å vurdere følgende utsagn: «Opplevde du noen endring i løpet av terapien/meklingen?». Svarkategoriene var i utgangspunktet 1= stor negativ endring, 2, 3, 4 = ingen endring, 5, 6, 7 = stor positiv endring og 8 = paret gikk fra hverandre. Disse ble endret slik at svarkategoriene 1, 2, 3 og 8 ble til 1 = negativ endring, svarkategori 4 ble til 2 = ingen endring, og svarkategori 5, 6, 7 ble til 3 = positiv endring.

Type tilbud ved familievernkontoret. Type tilbud ble delt inn i fem kategorier. Foreldre ble tilordnet tilhørighet til en av disse kategoriene basert på sammensetting av svarkategoriene fra tre variabler: 1) Om foreldrene bodde sammen eller om de var i brudd/bodde fra hverandre; 2) Hva slags

type sak meklere/terapeuter hadde pre-registrert på foreldrene (Mekling, Foreldresamarbeid, og Familieterapi); og 3) foreldrenes egne svar på spørsmål om hva slags tilbud de hadde mottatt. Foreldre som var pre-registrert som å ha vært til mekling ble tilordnet kategorien 1 = *Mekling*. Foreldre som var pre-registrert som foreldresamarbeidssak ble tilordnet kategorien 2 = *Foreldresamarbeid etter brudd*. Foreldre som var pre-registrert som familieterapisak og som svarte at de var i brudd eller ikke bodde sammen ble tilordnet kategorien 3 = *Familieterapi (bor ikke sammen)*, mens de som var registrert som familieterapisak og som svarte at de bodde sammen ble tilordnet kategorien 4 = *Familieterapi (bor sammen)*. Foreldre som var registrert som familieterapisak, men som bodde sammen og som også selv hadde besvart at de hadde mottatt parterapi ble tilordnet kategorien 5 = *Parterapi*. Denne inndelingen ble diskutert og bestemt i samråd med terapeuter ved familievernkontoret og for å kunne differensiere mellom ulike brukergrupper av foreldre.

Ettersom vi kun hadde mulighet til å tilordne foreldre i ulike tilbudsgrupper basert på de grove pre-defineringene av foreldre inn i tre typer saker ved familievernkontorene (mekling, foreldresamarbeid etter brudd, og familieterapi), samt på hva foreldrene selv svarte om hva slags hjelp de hadde mottatt og om de bodde sammen eller ei, kan vi ikke med sikkerhet vite hva som eventuelt skiller foreldrene fra hverandre i de ulike tilbudskategoriene når det gjelder hva slags vansker og behov de har. Dette gjelder særlig hva som skiller foreldrene i de to familieterapigruppene (bor sammen versus bor fra hverandre) annet enn at noen av disse bor sammen mens andre bor fra hverandre. Etter rådgøring med terapeuter ved familievernkontor om dette, er det imidlertid mulig å anta at foreldre som bodde sammen og som var registrert som familieterapisak kan ha oppsøkt familievernkontoret for hjelp til andre typer vansker enn foreldre som bodde fra hverandre og som mottok familieterapi. Foreldre som bodde sammen kan for eksempel ha behov for hjelp til utfordringer som handler om vold eller sykdom i familien, kriser eller hendelser som må bearbeide, vansker hos søsken til barn med funksjonsnedsettelse, konflikter mellom foreldre og barn eller om barn som strever med ulike vansker. Foreldre som bor fra hverandre og som mottok familieterapi kan på sin side ha oppsøkt familievernkontoret for hjelp til vansker knyttet til for eksempel bearbeiding av bruddet for en eller flere av familiemedlemmene, hatt behov for samtaler rundt barnets opplevelse av nye familiesituasjoner eller medlemmer, vold i familien, barns situasjon og reaksjoner knyttet til konflikter mellom foreldre eller til problemstillinger som omhandler at enten barn eller foreldre strever med ulike vansker. Samtidig er det ikke «vanntette skott» mellom de ulike kategoriene, og det vil også kunne være en del overlap i hva slags type vansker foreldre i de ulike tilbudskategoriene har oppsøkt familievernkontoret for å få hjelp til. Dette må det tas hensyn til i lesingen og tolkningen av resultatene.

Antall samtaler ved familievernkontoret. Terapeuter og meklere rapporterte inn hvor mange samtaler foreldrene hadde hatt ved familievernkontoret i etterkant av avsluttet meklings- eller terapiforløp. Vi delte inn antall samtaler i 4 kategorier; 1 = kun en samtale, 2 = mellom 2-4 samtaler; 3 = mellom 5-12 samtaler; og 4 = mellom 12-20 samtaler.

Foreldres sosioøkonomiske status ble målt med spørsmål om foreldres utdanningsnivå, arbeidstilknytning og hvordan foreldre vurderte at de ville klare seg økonomisk fremover. Foreldres utdanningsnivå hadde i utgangspunktet svarkategoriene 1 = *Grunnskole, 1-10 år*, 2 = *Videregående skole, yrkesfag eller studieforberedende*, 3 = *Universitet eller høyskole, 1-4 år* og 4 = *Universitet eller høyskole, 5 år eller mer*. Grunnet ujevn fordeling på de ulike svarkategoriene ble svarkategoriene 1 og 2 re-kodet til 1 = *grunnskole opp til videregående* og svarkategoriene 3 og 4 ble re-kodet til 2 = *universitet eller høyskole*. Foreldres arbeidstilknytning var i utgangspunktet målt med svarkategoriene 1 = *Lønnet arbeid eller selvstendig næringsdrivende heltid (80%)*, 2 = *Lønnet arbeid*

eller selvstendig næringsdrivende deltid (mindre enn 80%), 3 = Under utdanning, 4 = I foreldrepermisjon, 5 = Sykmeldt eller ufør og 6 = Arbeidssøkende. Disse svarkategoriene ble re-kodet slik at 1 = Arbeider heltid/ Under utdanning/ I permisjon, 2 = Arbeider deltid og 3 = Sykemeldt/ Ufør /Arbeidssøkende. For spørsmålet om hvordan foreldrene ville klare seg økonomisk fremover gikk svarkategoriene i utgangspunktet fra 1 = *jeg vil klare meg svært bra* til 5 = *jeg vil klare meg svært dårlig*. Også her var det en ujevn fordeling slik at svarkategoriene 1 = *jeg vil klare meg svært bra* og 2 = *jeg vil klare meg* ble re-kodet til 1 = *jeg vil klare meg bra*, svarkategoriene 3 = *jeg vil klare meg* ble omkodet til 2 = *jeg vil klare meg*, og svarkategoriene 4 = *jeg vil klare meg dårlig* og 5 = *jeg vil klare meg svært dårlig* ble re-kodet til 3 = *Jeg vil klare meg dårlig*.

Foreldres konfliktnivå ble målt med to spørsmål fra the Conflicts and Problem-Solving Scale (Kerig, 1996) om hvor ofte foreldrene hadde mindre uoverensstemmelser og hvor ofte de hadde større uoverensstemmelser, begge med svarkategoriene 0 = *en gang i året eller sjeldnere*, 1 = *hver 4-6 måned*, 2 = *hver 2-3 måned*, 3 = *1-2 ganger i måneden*, 4 = *en eller to ganger i uken* og 5 = *nesten hver dag*. Disse to spørsmålene ble slått sammen til en sumskåre i tråd med Kerigs anbefalinger, hvor svarkategoriene til spørsmålet om større uoverensstemmelser ble tillagt dobbelt så stor vekt som spørsmålet om mindre uoverensstemmelser.

Statistiske Analyser

Når det gjaldt problemstillingene i del 1, benyttet vi for problemstilling 1 (*Hvordan vurderer foreldrene hjelpen de mottar ved familievernkontoret?*) deskriptive analyser hvor vi så på prosentfordelingen per svarkategori for hvert av spørsmålene om nytte. For problemstilling 2 (*Hva karakteriserer hjelpen som familier med høy og lav tilfredshet har fått ved familievernkontoret?*) og 3 (*Hvor godt evner familieverntjenesten å treffe med tilrettelagt hjelp slik den er ment for de ulike type tilbudene?*), benyttet vi en-veis ANOVA hvor vi sammenlignet den gjennomsnittlige skåren for samlevariabelen av nytte og for hvert av spørsmålene om nytte mellom de ulike gruppene av foreldre som hadde mottatt henholdsvis mekling, foreldresamarbeid etter brudd, familieterapi (bor ikke sammen), familieterapi (foreldre bor sammen) og parterapi. For problemstilling 4 (*Hvordan henger foreldrenes brukeropplevde nytte sammen med omfanget av hjelp?*) benyttet vi også means-plot. For problemstilling 5 (*Hva karakteriserer foreldrene som opplever høy og lav grad av nytte og tilfredshet med hjelpen de har fått på familievernkontoret og som får mest hjelp?*), benyttet vi t-tester for å sammenligne gjennomsnittsskårene på hvert av spørsmålene om nytte for foreldre med ulikt utdanningsnivå, og en-veis ANOVA for å sammenligne gjennomsnittsskårene på hvert av spørsmålene om nytte for foreldre med ulik arbeidstilknytning, økonomiske fremtidstanker og konfliktnivå.

Når det gjaldt problemstillinger i del 2, benyttet vi kryss-tabeller med kji-kvadrat tester med standardiserte residualer for å undersøke om eventuelle forskjeller mellom foreldre som ble vurdert av terapeuter til å ha negativ, ingen eller positiv endring varierte med foreldrenes skårer på de ulike variablene. Vi inkluderte ikke kontrollvariabler som foreldres alder eller antall barn i familien i noen av analysene. Dette skyldes at flesteparten av analysene enten er av deskriptiv art eller består av sammenligninger mellom to eller flere grupper ved bruk av t-tester og ANOVA, hvor man ikke kan inkludere kontrollvariabler.

Resultater

Tabell 1 viser de deskriptive karakteristikkene ved foreldreutvalget i dette notatet.

Tabell 1. Beskrivelse av utvalget i antall foreldre og % andel på de ulike variablene

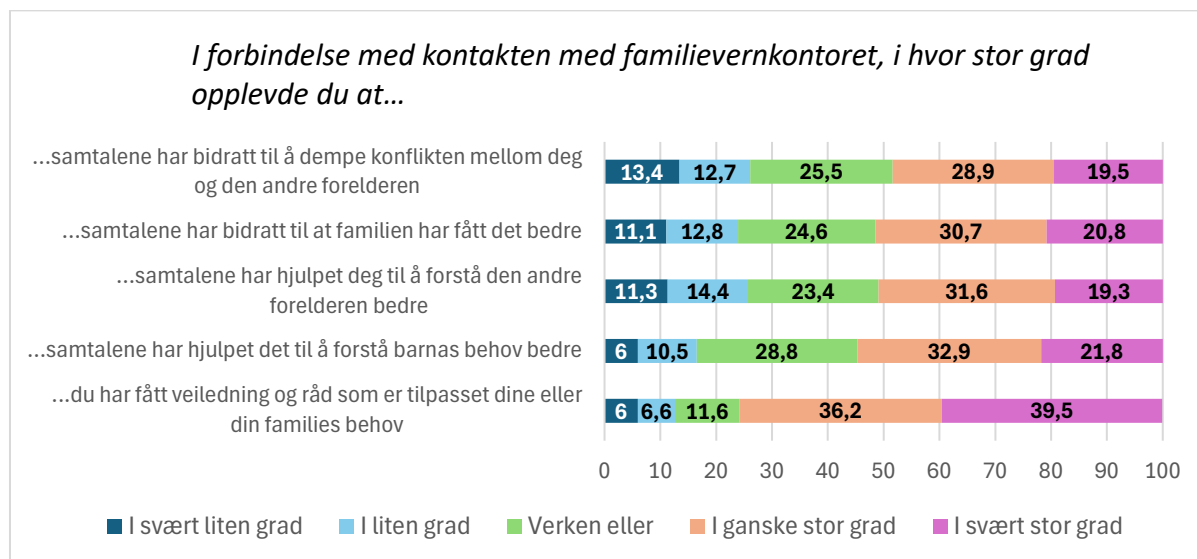
	n	(%)
Kjønn		
Kvinner	1824	57,2%
Menn	1365	42,8%
Foreldrenes bo-status		
Bor sammen	1237	(39,3%)
I ferd med å flytte fra hverandre/Bodd fra hverandre < 6 mnd	286	(9,1%)
Bodd fra hverandre > 6 mnd	1624	(51,6%)
Type tilbud foreldre har mottatt ved familievernkontoret		
Mekling	1074	(33%)
Foreldresamarbeid ved/etter brudd	725	(22,3%)
Familieterapi (foreldre bor ikke sammen)	261	(8%)
Familieterapi (foreldre bor sammen)	897	(27,5%)
Parterapi	300	(9,1%)
Antall timer foreldrene har vært ved familievernkontoret		
Kun 1 gang	270	(18,4%)
2-4 ganger	522	(35,5%)
5-12 ganger	524	(35,6%)
12-20+ ganger	155	(10,5%)
Terapeuters opplevelse av endring i løpet av terapien/meklingen		
Negativ endring	114	(8%)
Ingen endring	287	(20%)
Positiv endring	1031	(72%)
Foreldrenes arbeidstilknypning (t2)		
Heltidsarbeid/ I foreldrepermisjon/ Under utdanning	852	(79,3%)
Deltidsarbeid	88	(8,2%)
Sykemeldt, ufør, arbeidssøkende	135	(12,6%)
Hvordan foreldrene tror de vil klare seg økonomisk fremover (hentet fra t1)		
Vil klare meg bra	1803	(57,1%)
Vil klare meg	1163	(36,9%)
Vil klare meg dårlig	190	(6%)
Foreldrenes utdanning (fra t2)		
Grunnskole, Vgs., yrkesfag eller studieforberedende	372	(33,7%)
Høyere utdanning, universitet eller høyskole	731	(66,3%)
Konfliktnivået mellom foreldre (fra t2)		
Lavt konfliktnivå (<= 5)	419	(41,1%)
Medium konfliktnivå (6-9)	295	(28,9%)
Høyt konfliktnivå (10+)	305	(29,9%)

Del 1 - Foreldres brukeropplevde nytte

Hvordan vurderer foreldrene hjelpen de mottar ved familievernkontoret?

I del 1 undersøkte vi først hvordan foreldrene overordnet sett vurderer hjelpen de mottar ved familievernkontoret. Figuren under viser foreldres vurderinger på hver av de fem spørsmålene om brukeropplevd nytte. Tallene representerer hvor mange prosent av foreldrene som har besvart de ulike svarkategoriene.

Figur 1. Foreldrenes brukeropplevde nytte, for hele utvalget, oppgitt i prosent.



Hovedfunn 1: En stor andel foreldre opplever hjelpen som nyttig, men det er også en del variasjon i foreldres brukeropplevelser

I Figur 1 ser vi at svært mange av foreldrene svarer at de enten i ganske stor grad eller i svært stor grad vurderer hjelpen de har mottatt som nyttig (områdene i figuren som er markert i henholdsvis oransje og lilla). Samtidig er det en vesentlig andel foreldre (rundt 25%) som svarer «verken eller» (markert i grønt) på de fire første spørsmålene. Det er også rundt 25% av foreldrene som svarer at de enten «i liten grad» (markert i lyseblått) eller «i svært liten grad» (markert i mørkeblått) synes at samtalene har bidratt til å dempe konflikten med den andre forelderen samt hjulpet dem til å forstå den andre forelderen bedre. Vi ser dermed at det er en god del variasjon i foreldrenes brukeropplevde nytte.

I likhet med resultatene fra Sentios brukerundersøkelse, er det størst andel av foreldre (i overkant av 75%) som i stor grad opplever å ha fått råd og veiledning som er tilpasset sine og familiens behov. Selv om mange foreldre ikke føler at hjelpen nødvendigvis har bidratt til at vanskene i familien har blitt bedre, så kan dette funnet indikere at mange likevel opplever at de har fått hjelp og veiledning innenfor den spesifikke problemstillingen de søkte hjelp for.

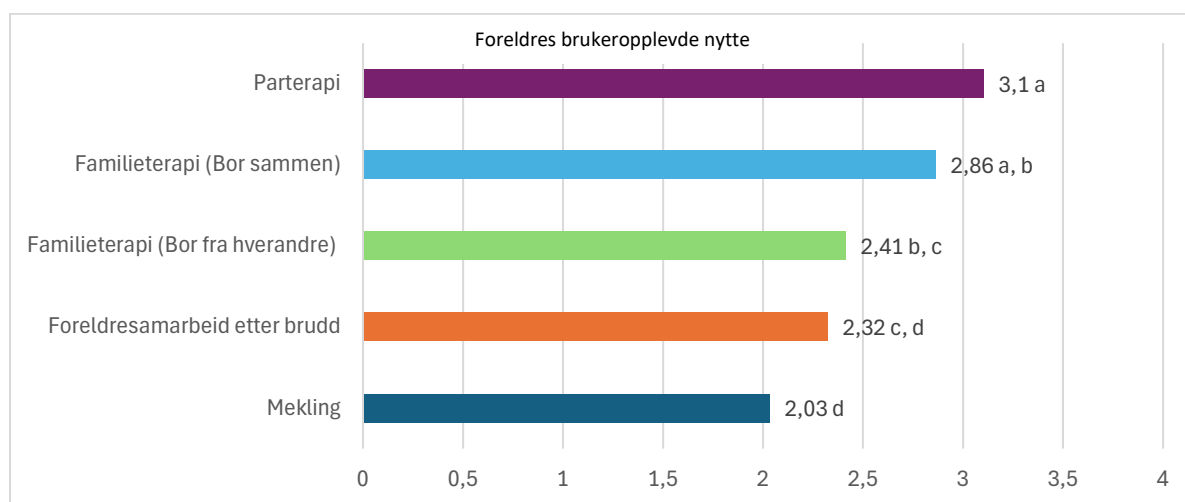
Hva karakteriserer hjelpen som familier med høy og lav tilfredshet har fått ved familievernkontoret?

For å kunne gi et mer nyansert bilde av foreldrenes brukeropplevde nytte, ønsket vi videre å se nærmere på hvordan foreldres brukeropplevde nytte henger sammen med hva slags type hjelp

foreldrene har mottatt. Først ser vi på brukeropplevd nytte samlet sett (dvs., en samleskåre bestående av de fem spørsmålene om nytte samlet i en variabel basert på gjennomsnittsskårene for alle de fem spørsmålene) for foreldre som har mottatt ulike type tilbud. Deretter ser vi på hvordan foreldre som har mottatt ulike typer tilbud svarer på hver av de enkelte spørsmålene om nytte.

Figur 2 viser brukeropplevd nytte samlet sett for foreldre som har mottatt ulike typer tilbud.

Figur 2. Brukeropplevd nytte samlet sett (gjennomsnittsskårer) for foreldre som har mottatt ulike type tilbud ved familievernkontoret



Note. Gjennomsnittsskåren for brukeropplevd nytte for hver av de ulike type tilbudene er plassert etter hver stolpe. Like bokstaver betyr at det ikke er signifikante forskjeller i gjennomsnittsskårene til foreldrene som har mottatt ulike type tilbud, mens ulike bokstaver betyr at det er signifikante forskjeller i gjennomsnittsskårene mellom foreldre som har mottatt ulike type tilbud, hvor $a > b$, $b > c$, og $c > d$.

Hovedfunn 2: Foreldres brukeropplevde nytte varierer med hva slags type tilbud foreldre har mottatt – foreldre som bor sammen opplever mest nytte av hjelpen.

Foreldrenes vurdering er målt på en skala fra 0-4, så i snitt ser vi av Figur 2 at foreldre som har parterapi svarer rundt 3, dvs., er «i stor grad» enige med utsagnene mens foreldre som har hatt mekling i snitt svarer kategori 2 «verken eller».

Figur 2 viser videre at foreldrene som har hatt parterapi (gjennomsnitt = 3,1) opplever mer nytte sammenlignet med foreldre som har hatt familieterapi (bor fra hverandre, gjennomsnitt = 2,41) og foreldre som har mottatt foreldresamarbeid etter brudd (gjennomsnitt = 2,32) og mekling (gjennomsnitt = 2,03). Foreldre som har hatt familieterapi (bor sammen) opplever mer nytte (gjennomsnitt = 2,86) sammenlignet med foreldre som har vært til mekling eller fått hjelp til foreldresamarbeid etter brudd.

Det kan dermed se ut til at foreldre som oppsøker familievernkontoret for utfordringer i parforholdet samlet sett er mer fornøyd med hjelpen de mottar sammenlignet med foreldre som har vært til mekling eller oppsøkt tjenesten for hjelp til foreldresamarbeid i etterkant av brudd. Disse resultatene kan indikere at hjelpen synes å treffe særlig godt når familier søker støtte for relasjonsutfordringer mens de fortsatt bor sammen. Dette indikerer videre at forskjellene i foreldrenes brukeropplevde nytte i hovedsak synes å ligge mellom foreldre som bor sammen og foreldre som bor fra hverandre,

hvor foreldre som bor sammen, rapporterer gjennomgående høyere gjennomsnitt på brukeropplevd nytte enn foreldre som bor fra hverandre.

Blant foreldre som bor fra hverandre, er det også omtrent ingen forskjeller i gjennomsnittsskårene på foreldrenes brukeropplevde nytte for de ulike type tilbudene. Den eneste forskjellen blant denne gruppen av foreldre, er at foreldre som har mottatt familieterapi rapporterer litt høyere gjennomsnittsskåre i sin vurdering av hjelpen enn foreldrene som har mottatt mekling.

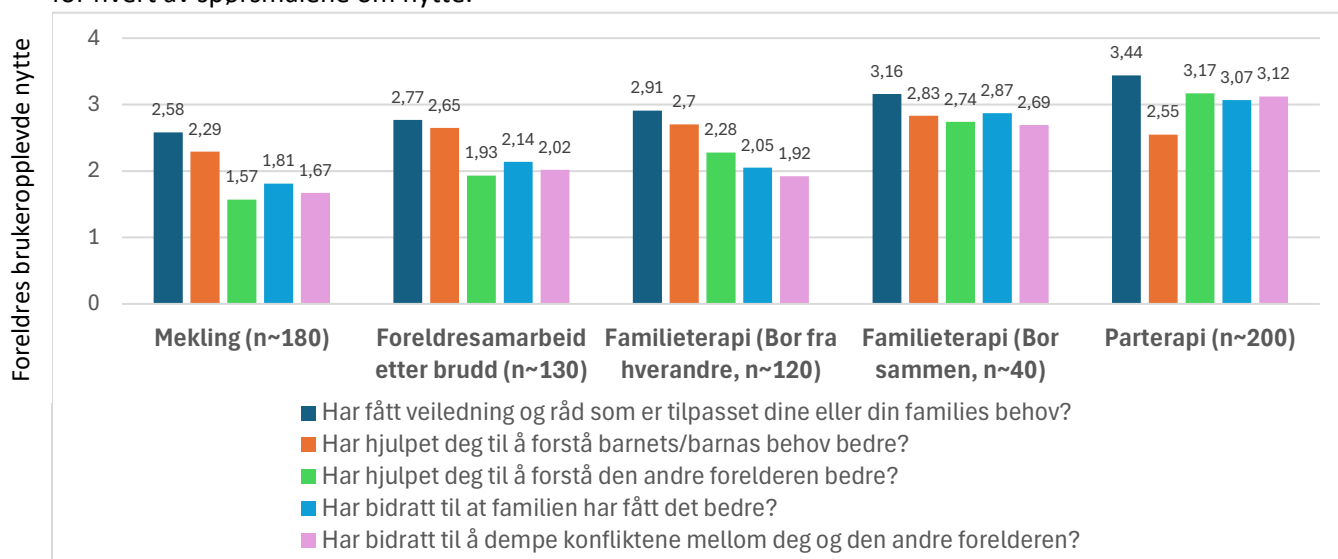
Her er det imidlertid vanskelig å konkludere om de lavere skårene for gruppen av foreldre som har mottatt mekling, foreldresamarbeid etter brudd eller familieterapi (bor fra hverandre) skyldes at disse foreldrene faktisk er mindre fornøyde med hjelpen de har mottatt, eller om skårene heller reflekterer at disse foreldrene ofte står i krevende situasjoner som preges av både emosjonelle og praktiske utfordringer, noe som kan bidra til at de er mindre mottakelige for hjelpen som tilbys.

Sett under ett er våre funn i tråd med resultatene fra Sentio's brukerundersøkelse: Foreldrenes vurdering av hjelpen de mottar kan i stor grad knyttes til hvilket tilbud som benyttes. Samtidig viser vårt notat i tillegg at graden av brukeropplevd nytte også synes å avhenge av om foreldrene bor sammen eller fra hverandre – noe som i sin tur kan tenkes å reflektere at disse to gruppene av foreldre står i ulike typer utfordringer og vansker.

Hvor godt evner familievern tjenesten å treffe med tilrettelagt hjelp slik den er ment for de ulike type tilbudene?

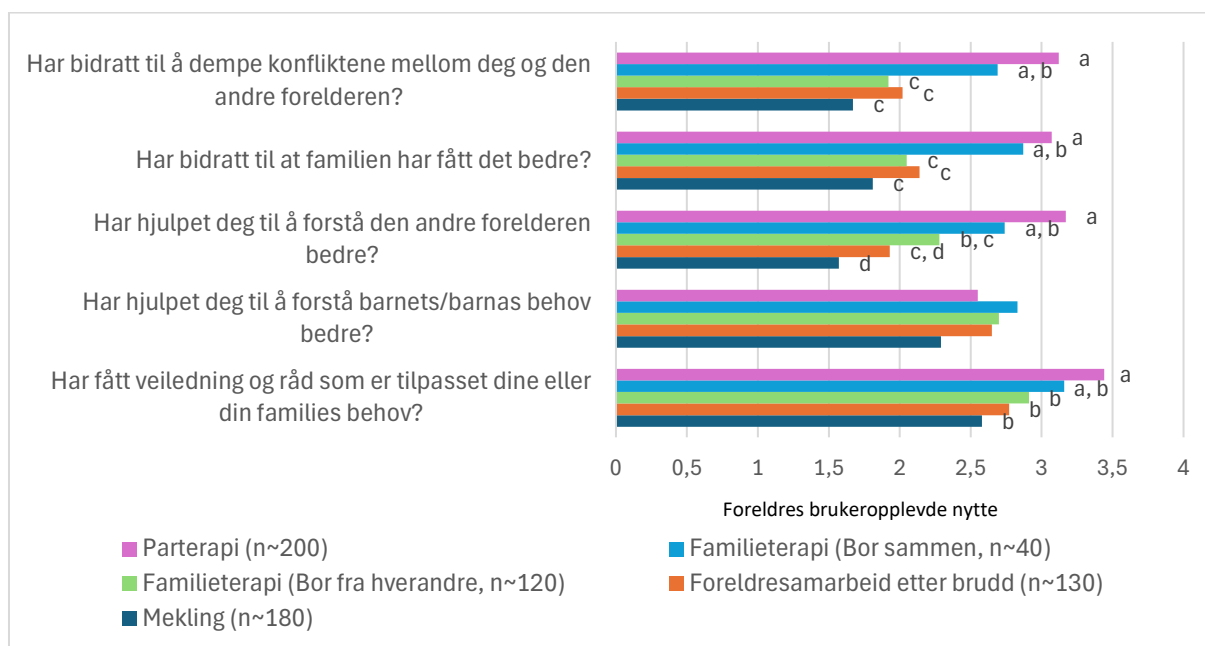
For å få mer nyansert innsikt om hvorvidt tjenesten evner å treffe med tilrettelagt hjelp for ulike brukergrupper, undersøkte vi nærmere om og hvordan hvert av de enkelte spørsmålene om opplevd nytte varierte avhengig av hvilket tilbud som ble gitt. Figur 3a viser den gjennomsnittlige skåren på hvert av spørsmålene om brukeropplevde nytte for foreldre som har mottatt ulike type tilbud, mens Figur 3b viser eventuelle forskjeller mellom gjennomsnittsskårene for foreldre som har mottatt ulike type tilbud.

Figur 3a. Brukeropplevde nytte (gjennomsnittsskårer) for foreldre som har mottatt ulike type tilbud for hvert av spørsmålene om nytte.



Note. Grad av brukeropplevd nytte rapportert av foreldre måles på Y-aksen (den loddrette linjen)

Figur 3b. Oversikt over forskjeller i gjennomsnittsskårene for foreldre som har mottatt ulike type tilbud på hvert av spørsmålene om brukeropplevd nytte.



Note. Fargene på stolpene representerer de ulike type tilbudene (for eksempel rosa stolpe = parterapi). Like bokstaver eller mangel på bokstaver betyr at det ikke er signifikante forskjeller i gjennomsnittsskårene til foreldrene som har mottatt ulike type tilbud, mens ulike bokstaver betyr at det er signifikante forskjeller i gjennomsnittsskårene for foreldre som har mottatt ulike type tilbud, hvor $a > b$, $b > c$, og $c > d$.

Hovedfunn 3: Familievern tjenesten treffer i stor grad med tilrettelagt hjelp, men nytteopplevelsen varierer mellom tilbudene

Figurene 3a og 3b viser at foreldre som har deltatt i parterapi (lilla stolpe i Figur 3b) og foreldre som bor sammen og som har mottatt familieterapi (blå stolpe i Figur 3b) gjennomgående rapporterer høyere gjennomsnittsskårer på nesten samtlige av spørsmålene om opplevd nytte enn foreldre som har mottatt de øvrige tilbudene. I motsatt ende av skalaen finner vi foreldre som har mottatt mekling (mørkeblå stolpe i Figur 3b), familieterapi (bor fra hverandre – grønn stolpe i Figur 3b) og foreldresamarbeid etter brudd (oransje stolpe i Figur 3b) som gjennomgående rapporterer lavere gjennomsnittsskårer på samtlige av spørsmålene om brukeropplevd nytte.

Vi ser også gjennomgående i Figur 3a at foreldrene, uavhengig av type tilbud, i stor grad synes at de har *fått veiledning og råd som er tilpasset sine behov*, da dette er det spørsmålet som har høyeste skåre for samtlige av tilbudene. På dette spørsmålet har likevel foreldre som har mottatt parterapi signifikant høyere skårer enn foreldre som enten har mottatt familieterapi (bor fra hverandre), foreldresamarbeid eller mekling. Dette resultatet bidrar til å underbygge hovedfunn 2 om at foreldre som bor sammen synes å oppleve hjelpen de mottar som mer nyttig og tilrettelagt enn foreldre som bor fra hverandre.

Videre viser Figur 3a at foreldre som mottar ulike tilbud tillegger ulik vekt for de enkelte spørsmålene, noe som kan tyde på at ulike behov, utfordringer og erfaringer preger foreldrenes vurderinger av opplevd nytte. De som har vært i parterapi eller i familieterapi (bor sammen) opplever i størst grad at *samtalene har bidratt til å dempe konfliktene med den andre forelderen* sammenlignet

med de øvrige tilbudene, noe som gir mening ettersom formålet til disse tilbudene er å bedre relasjonen mellom foreldrene. Dette er til (signifikant) forskjell fra foreldre som har mottatt familieterapi (bor fra hverandre), foreldresamarbeid etter brudd og mekling, som i signifikant mindre grad opplever at samtaler har bidratt til å dempe konfliktene med den andre forelderen. Dette er noe bekymringsfullt ettersom nettopp foreldre som bor fra hverandre vil ha spesielt god nytte av at det rettes søkelys på demping av konflikt dem imellom.

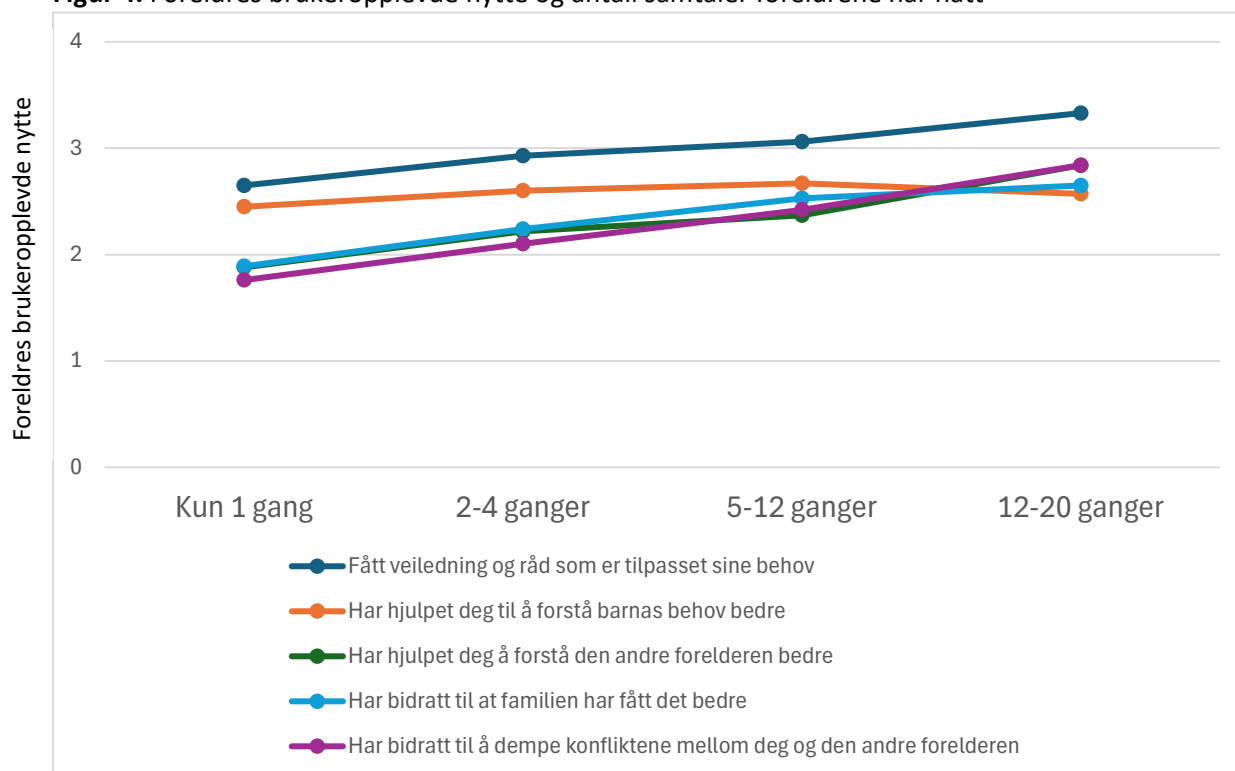
Foreldre som har mottatt parterapi eller familieterapi (bor sammen) opplever også i signifikant større grad at *familien har fått det bedre* og at *samtaler har hjulpet med å forstå den andre forelderen bedre*, sammenlignet med foreldre som bor fra hverandre og som har mottatt de øvrige tilbudene. Foreldre som har vært til mekling har den laveste skåren på disse spørsmålene, noe som også er å forvente ettersom mange i denne gruppen av foreldre både kan oppleve å være i krise og eventuelt i høy konflikt med den andre forelderen. Den lave skåren kan også skyldes at formålet med mekling i hovedsak er å komme frem til praktiske løsninger og avtaler om bosted, foreldreansvar og samvær som er til det beste for barna samt øke foreldrenes evne til å se barnas behov, fremfor at foreldrene nødvendigvis skal oppnå å forstå den andre forelderen bedre. Samtidig kan det også være tilfelle at familieverntjenesten ikke har gode nok rammer, verktøy eller ressurser for å møte behovene til denne gruppen av foreldre som kan være både sammensatte og komplekse.

Når det gjelder spørsmålet om foreldrene opplever å *forstå barnas behov bedre* er det relativt høye skårer for alle foreldrene, uavhengig av hva slags type tilbud de har mottatt, og her er det heller ingen signifikante forskjeller mellom gruppene. Det er positivt at foreldre som har mottatt mekling, familieterapi og foreldresamarbeid etter brudd i tilsvarende grad som foreldre som bor sammen rapporterer at de har blitt bedre til å se barnas behov, ettersom dette er særlig viktig når barna bor i to hjem. Dette funnet gir også mening ettersom det å øke foreldres bevissthet om barnas livskvalitet og behov er et av hovedmålene ved tilbudene mekling og foreldresamarbeid etter brudd. Disse resultatene viser dermed at familieverntjenesten evner å treffe godt med hjelpen slik den er ment for akkurat disse type tilbudene. Samtidig er det viktig å påpeke at foreldrene i mekling hadde den laveste gjennomsnittsskåren på dette spørsmålet blant alle foreldrene i utvalget. Det er imidlertid usikkert om dette indikerer at tjenesten har et potensiale for forbedring når det gjelder akkurat dette aspektet i møte med foreldre som mottar mekling, eller om den lave skåren til foreldre som har mottatt meklingskyldes at foreldrene er i krise eller står i mer komplekse og belastende situasjoner som gjør det vanskeligere å nyttiggjøre seg hjelpen

Hvordan henger foreldrenes brukeropplevde nytte sammen med omfanget av hjelp?

Vi ønsket videre å undersøke hvordan foreldrenes brukeropplevelser ville henge sammen med antall samtaler foreldrene har hatt ved familievernkontoret, både totalt sett og for hver av de ulike type tilbudene.

Figur 4 viser gjennomsnittsskåren på foreldrenes brukeropplevde nytte for hver av de fem spørsmålene sett opp mot antall samtaler foreldrene har hatt ved familievernkontoret.

Figur 4. Foreldres brukeropplevde nytte og antall samtaler foreldrene har hatt

Note. Grad av brukeropplevd nytte rapportert av foreldre måles på Y-aksen (den loddrette linjen), mens antall samtaler er langs x-aksen (horisontal linje). Linjen som reflekterer spørsmålet om hjelpen foreldrene har mottatt har hjulpet dem til å forstå den andre forelderen bedre (grønn linje) følger tilnærmet samme mønster som den lyseblå og lilla linjen og er dermed skjult i figuren. Hvorvidt gjennomsnittsskåren på brukeropplevd nytte er signifikant forskjellig mellom foreldre som har hatt ulikt antall samtaler beskrives nærmere i teksten.

Hovedfunn 4: Flere samtaler henger sammen med mer brukeropplevd nytte hos foreldrene

I Figur 4 ser vi at foreldre som har hatt få samtaler på familievernkontoret (kun 1 gang, eller 2-4 ganger) gjennomgående har de laveste skårene på omtrent samtlige av spørsmålene om brukeropplevd nytte, mens foreldrenes skårer øker med antall samtaler de har hatt.

Spørsmålet om foreldrene opplever at de *har fått veiledning og råd tilpasset sine behov* har gjennomgående den høyeste skåren i forhold til de andre spørsmålene og viser også en jevn og tydelig økning i takt med antall samtaler. På dette spørsmålet er det kun signifikante forskjeller mellom de som kun har hatt en samtale og de som har hatt 12 eller flere samtaler. Dette spørsmålet synes derfor å representere det aspektet ved hjelpen som foreldrene konsekvent vurderer som mest positivt, uavhengig av hvor mange samtaler man har hatt.

Når det gjelder foreldrenes vurdering av om *samtalene har hjulpet dem til å forstå barnas behov bedre* er skåren tilsvarende høy for gruppen av foreldre som kun har vært til en samtale på familievernkontoret som skåren for foreldrene som har vært til flere samtaler. Det er med andre ord ingen signifikante forskjeller i foreldres gjennomsnittsskårer på dette spørsmålet uansett om de har hatt få eller mange samtaler. Dette kan tyde på at meklere og terapeuter allerede fra første samtale med foreldrene evner å skape en samtalesituasjon som fremmer foreldrenes bevissthet om barnas behov, noe som kan anses som positivt fra et ressursperspektiv.

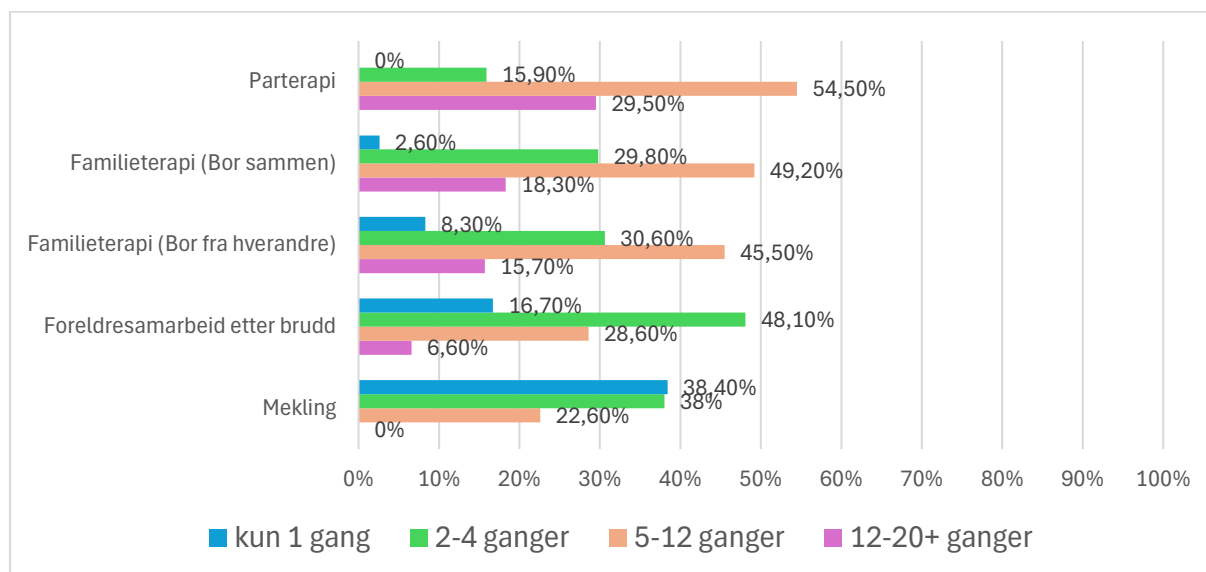
Foreldre som har hatt flere samtaler, dvs., 12 eller flere samtaler, har signifikant høyere skårer på spørsmålene knyttet til om tilbudet *har bidratt til å forstå den andre forelderens bedre* og til *å dempe konfliktene med den andre forelderens* sammenlignet med foreldre som har hatt få samtaler på familievernkontoret (dvs., kun 1 eller 2-4 samtaler).

På den ene siden kan det at de som har hatt få samtaler rapporterer mindre brukeropplevd nytte tolkes dithen at de har krevende problemstillinger relatert til konflikt og andre utfordringer ved foreldrerelasjonen som kan forandre et behov for flere samtaler over tid. Samtidig kan det også tenkes at sammenhengen mellom få samtaler og lav brukeropplevd nytte kan skyldes hva slags type tilbud foreldrene har mottatt, som for eksempel mekling, som også har færrest antall samtaler. På den andre siden er det positivt at flere samtaler ser ut til å gi gevinst på sikt i form av at foreldre i økende grad opplever at hjelpen de mottar nytter og har en konfliktreduserende effekt jo flere samtaler de har. Det er ofte de vanskeligste sakene som innebærer mye konflikt og store samarbeidsvansker i familien som krever mest timer og ressurser (Langøien et al., 2022). Dersom foreldre med store utfordringer opplever å få god hjelp av lengre forløp, kan det å prioritere og følge disse familiene opp over tid være en god investering fra et forebyggingsperspektiv. Resultatene kan også tolkes dithen at det muligens er de som opplever å få god hjelp og å ha en god relasjon med terapeuten som også er de som går lenger til samtaler. Samlet sett kan dette indikere at det vil virke forebyggende at tjenesten bruker mye tid på de vanskeligste sakene der foreldrene også er motiverte for endring.

Vi undersøke videre hvordan foreldrenes brukeropplevde nytte var relatert til antall samtaler ved familievernkontorene for *hver* av de ulike type tilbudene. Her så vi på om foreldrenes gjennomsnittsskårer på hver av de fem spørsmålene om brukeropplevd nytte varierte med antall samtaler de hadde hatt på familievernkontoret for foreldre som har mottatt henholdsvis mekling, foreldresamarbeid etter brudd, familieterapi (bor fra hverandre), familieterapi (bor sammen) og parterapi.

Figur 5 viser oversikt over andelen av foreldre som har hatt henholdsvis en samtale, 2-4 samtaler, 5-12 samtaler og 12-20+ samtaler ved familievernkontoret fordelt på de ulike type tilbudene.

Figur 5. Antall samtaler ved familievernkontoret for foreldre som mottar ulike type tilbud (i %)



Figur 5 viser at det er en del variasjon i antall samtaler avhengig av hva slags type tilbud foreldrene har mottatt. Den største andelen av foreldre som mottok parterapi hadde 5-12 (54,5%) eller 12-20+ samtaler (29,5%), mens det var ingen av disse foreldrene som kun hadde hatt en samtale. Blant foreldre som bodde sammen og som mottok familieterapi, hadde flertallet 5-12 samtaler (49,2%), etterfulgt av 2-4 samtaler (29,8%) og 12-20+ samtaler (18,30%), mens et fåtall hadde hatt kun en samtale (2,6%). Det samme mønsteret hadde foreldre som bodde fra hverandre og som mottok familieterapi, men her var andelen som kun hadde hatt en samtale noe større (8,3%). Blant foreldre som mottok hjelp til foreldresamarbeid etter brudd, hadde flertallet 2-4 samtaler (48,10%), etterfulgt av 5-12 ganger (28,6%) og kun en gang (16,70%), mens kun rundt 6% hadde hatt 12-20+ samtaler. Blant foreldre som mottok mekling, rapporterte flertallet å kun ha hatt en samtale (38,4%) eller 2-4 samtaler (38%), mens litt over 20% rapporterte å ha hatt 5-12 samtaler. Ingen foreldre som mottok mekling rapporterte å ha 12-20+ samtaler, da meklingsordningen kun går opp til 7 samtaler, og hvor foreldrene da blir registrert i en annen kategori dersom de ønsker flere samtaler enn dette.

Selv om det var en del variasjon i hvor mange samtaler foreldrene hadde hatt mellom de ulike type tilbudene, viste imidlertid resultatene at foreldrenes gjennomsnittsskårer på brukeropplevd nytte ikke varierte med antall samtaler *innad* i hvert av tilbudene. Dette betyr ikke nødvendigvis at det ikke var noen forskjeller i sammenhengen mellom foreldrenes brukeropplevd nytte og antall samtaler for de ulike brukergruppene, men at utvalgsstørrelsen innenfor hver av de ulike tilbudene muligens ikke var stor nok til å kunne finne signifikant variasjon i foreldres brukeropplevd nytte etter hvor mange samtaler de har mottatt.

Samtidig er det mulig å se variasjonen i antall timer for foreldre med ulike tilbud i lys av hovedfunn 2 som viste at graden av brukeropplevd nytte var relatert til hva slags type tilbud foreldrene mottok, og hvor de som hadde mottatt parterapi rapporterte mest nytte. Figur 5 viser at foreldre som mottok parterapi også er de som i størst grad har hatt mange samtaler på familievernkontoret, og det kan dermed tenkes at det er dette høye antallet som kan ha bidratt til at disse foreldrene også rapporterer mer brukeropplevd nytte sammenlignet med foreldre som har hatt færre samtaletimer og andre type tilbud.

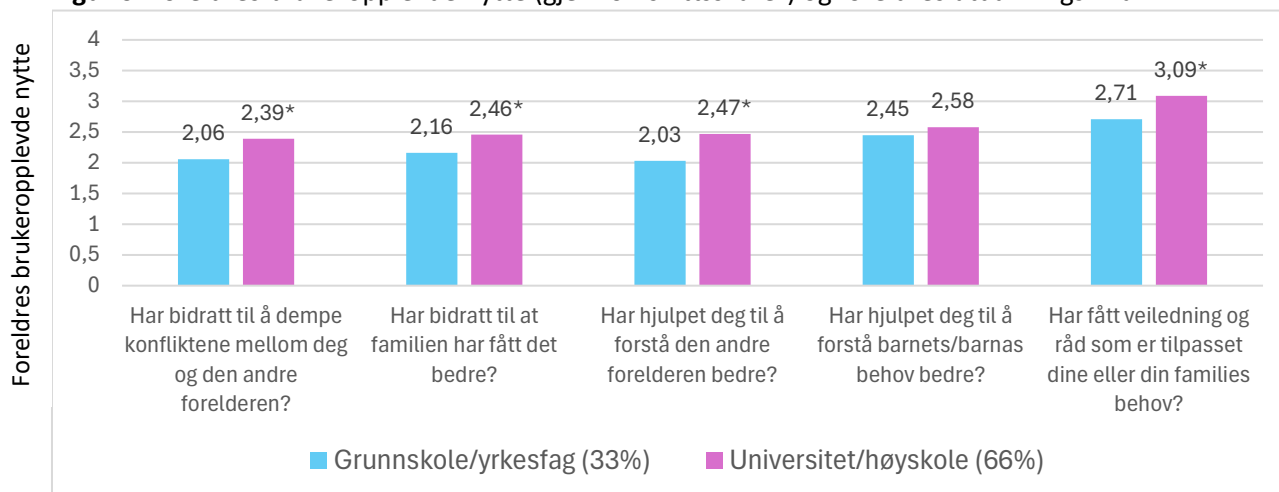
Hva karakteriserer foreldrene som opplever høy og lav grad av nytte og tilfredshet med hjelpen de har fått på familievernkontoret og som får mest hjelp?

Vi ønsket videre å undersøke om eventuelle forskjeller i foreldrenes brukeropplevd nytte med hjelpen de mottar varierer med foreldrenes sosioøkonomiske situasjon, som deres utdanningsnivå, arbeidstilknytning, økonomi, samt foreldrenes kjønn og konfliktnivå.

Først undersøkte vi betydningen av sosioøkonomiske faktorer.

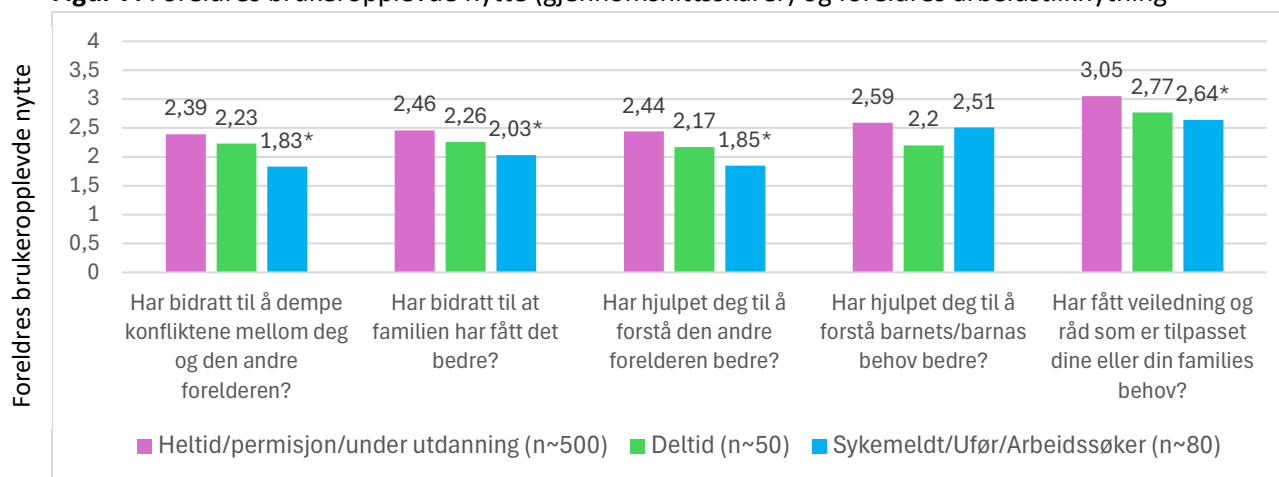
Figurene 6, 7 og 8 under viser forskjeller i foreldrenes gjennomsnittsskårer på de ulike spørsmålene om brukeropplevd nytte mellom foreldre som har henholdsvis lavere versus høyere utdanning (Figur 6), ulik tilknytning til arbeidslivet (Figur 7) og ulike vurderinger om hvordan de vil klare seg økonomisk fremover (Figur 8). Asterisk (*) ved tallene i figuren betyr at det er signifikante forskjeller ($p < 0,05$) i gjennomsnittene for foreldre i ulike grupper (for eksempel høyere versus lavere utdanning).

Figur 6. Foreldres brukeropplevde nytte (gjennomsnittsskårer) og foreldres utdanningsnivå



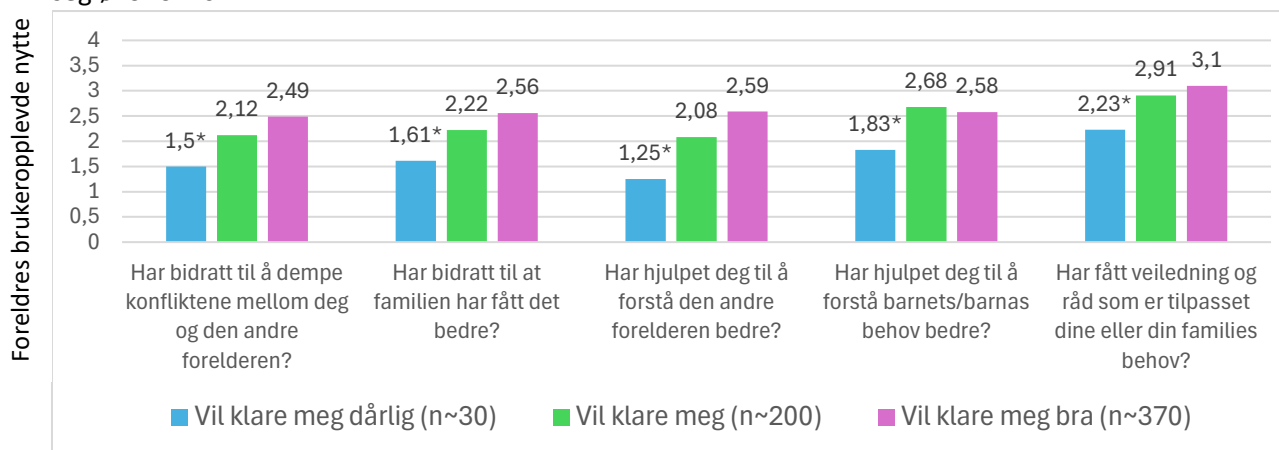
Note. Grad av brukeropplevd nytte rapportert av foreldre måles på Y-aksen (den loddrette linjen)

Figur 7. Foreldres brukeropplevde nytte (gjennomsnittsskårer) og foreldres arbeidstilknnytning



Note. Grad av brukeropplevd nytte rapportert av foreldre måles på Y-aksen (den loddrette linjen)

Figur 8. Foreldres brukeropplevde nytte (gjennomsnittsskårer) og foreldres forventninger om å klare seg økonomisk



Note. Grad av brukeropplevd nytte rapportert av foreldre måles på Y-aksen (den loddrette linjen).

Hovedfunn 5: Foreldre med høyere utdanning og arbeidstilknytning rapporterer høyere brukeropplevd nytte – med unntak av å forstå barnas behov bedre – mens foreldre med økonomisk usikkerhet gjennomgående rapporterer lavere brukeropplevd nytte

Som vi ser i Figur 6, har foreldre med høyere utdanning (lilla søyler) signifikant høyere skårer i sin opplevelse av hjelpen de har mottatt på fire av fem spørsmål, sammenlignet med foreldre med lavere utdanning (blå søyler). Det eneste unntaket er spørsmålet som omhandler hvorvidt hjelpen har hjulpet foreldrene med å forstå barnas behov bedre, hvor det ikke er noen forskjeller mellom foreldre basert på deres utdanningsnivå.

Figur 7 viser at foreldre som er i kategorien sykemeldt, ufør eller arbeidssøker (blå søyler), har signifikant lavere skårer på brukeropplevd nytte på fire av fem av spørsmålene, sammenlignet med foreldre som arbeider heltid (lilla søyler) eller deltid (grønne søyler). Nok en gang er det eneste unntaket på spørsmålet om samtaler har hjulpet foreldrene til å forstå barnas behov bedre, hvor det ikke er noen forskjeller etter foreldres arbeidstilknytning. Dette er interessant sett i lys av funn tidligere i notatet som viser at foreldre opplever å forstå barnas behov bedre, uavhengig av hva slags tilbud de har mottatt og antall samtaler de har mottatt. Samlet sett virker disse funnene å indikere at familievernkontoret evner spesielt godt å tilrettelegge hjelpen og tilbudene på en slik måte at det bidrar til å gjøre foreldrenes mer oppmerksomme og bevisste på barnas behov, både uavhengig av foreldrenes utdanningsnivå og arbeidstilørighet samt uavhengig av type tilbud og hvor mange samtaler de har hatt.

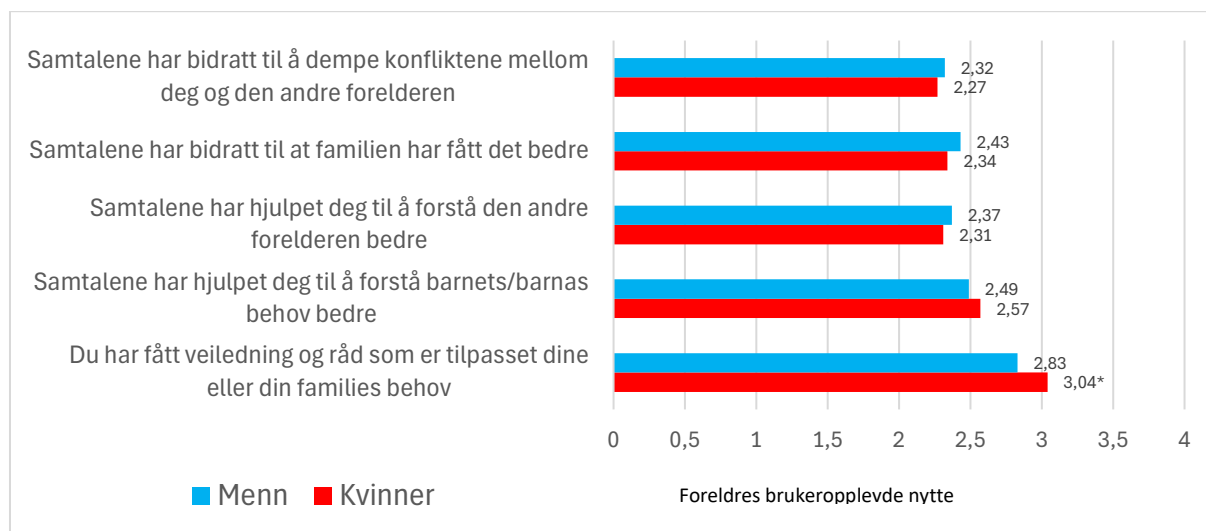
Figur 8 viser at foreldre som svarer at de forventer å klare seg dårlig økonomisk fremover har generelt lavere gjennomsnittsskårer på samtlige av spørsmålene, sammenlignet med foreldre som henholdsvis svarer at de vil klare seg bra økonomisk. I motsetning til hva vi fant på tvers av foreldres utdanningsnivå og arbeidstilørighet, gjelder dette også spørsmålet om samtaler har hjulpet foreldrene til å forstå barnas behov bedre. En mulig forklaring på dette funnet, kan være at økonomisk usikkerhet bringer med seg mye bekymring, uro og stress, som kan stjele mye av foreldrenes oppmerksomhet og gjøre dem mindre mottakelige for hjelp. Når vi vet fra funnene tidligere i notatet at foreldre som bor fra hverandre rapporterer lavere brukeropplevd nytte enn foreldre som bor sammen, kan det også tenkes at disse resultatene reflekterer underliggende konflikter knyttet til det økonomiske oppgjøret mellom foreldre som enten bor fra hverandre eller foreldre som holder på å gå fra hverandre.

Totalt sett kan det tenkes at alle disse resultatene reflekterer funn fra tidligere forskning som blant annet belyser hvordan personer med lavere sosioøkonomisk status ofte opplever at tjenester ikke møter deres behov på en tilstrekkelig måte, noe som kan føre til at de har en generell mistillit og motvilje mot hjelpen som tilbys (Flor & Kennair, 2019; Sentio Research Norge, 2017/2018). Dette med sosial ulikhet er dermed noe som familieverntjenesten må ha høy bevissthet rundt. Det kan i tillegg tenkes at våre resultater reflekterer at terapiprosessen kan oppleves annerledes for foreldre med lavere sosioøkonomisk status, eller at denne gruppen av foreldre kan ha mer komplekse utfordringer i hverdagen som krever mer enn samtaleterapi. Denne innsikten er det viktig at meklere og terapeuter ved familievernkontorene har når de møter foreldre som har ulike sosioøkonomisk forutsetninger slik at hjelpen tilpasses til foreldrenes behov og ressurser.

Videre ønsket vi å undersøke om det var kjønnsforskjeller mellom menn og kvinner når det gjaldt deres vurdering av brukeropplevd nytte med hjelpen de hadde mottatt ved familievernkontoret.

Figur 9 viser gjennomsnittsskårene for henholdsvis menn og kvinner for hver av de enkelte spørsmålene om nytte.

Figur 9. Menn og kvinners vurderinger av hvor nyttig de finner hjelpen (gjennomsnittsskårer) på de fem spørsmålene om brukeropplevd nytte



Note. Grad av brukeropplevd nytte rapportert av foreldre måles på x-aksen (den horisontale linjen). Asterisk (*) indikerer at det er statistisk signifikante forskjeller (på 0,05 nivå) mellom menn og kvinners vurderinger av brukeropplevd nytte.

Hovedfunn 6: Det er ingen forskjeller mellom kvinner og menn i deres vurderinger av brukeropplevd nytte med hjelpen de har mottatt – men kvinner synes i større grad enn menn at de har fått veiledning og råd som er tilpasset sine eller sin families behov

Figur 9 viser at det ikke foreligger forskjeller i hvordan kvinner og menn vurderer nytten med hjelpen de har mottatt på familievernkontoret, med unntak av på spørsmål om de synes de har fått veiledning og råd som er tilpasset sine eller sin families behov, hvor kvinner har høyere gjennomsnittsskårer enn menn. Dette funnet står dermed i motsetning til tidligere studier om kjønnsforskjeller i hvor nyttig kvinner og menn opplever hjelpen de mottar, hvor kvinner har en tendens til å rapportere mer nytte enn menn (Eldridge et al., 2022; Halford et al., 2016; Knobloch-Fedders et al., 2004).

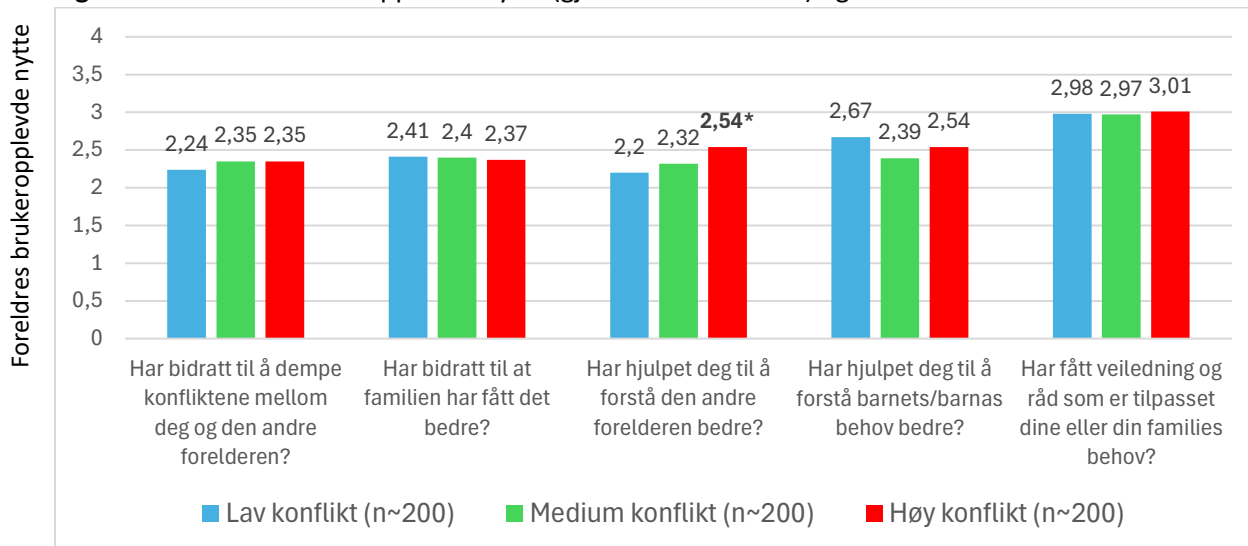
Samtidig er dette funnet i tråd med oversiktsstudier som påpeker at kjønnsforskjellene ofte er relativt små eller ikke-eksisterende (Lebow & Snyder, 2022; Ogrodniczuk et al., 2001). I disse studiene argumenteres det for at de manglende kjønnsforskjellene i brukeropplevd nytte kan reflektere økende bruk av systemiske tilnærminger i par- og familieterapi som retter seg mot relasjonsmønstre og kommunikasjon, og at dette kan ha bidratt til at både menn og kvinner opplever like høy grad av nytte med hjelpen.

I lys av dette kan det tenkes at resultatene i dette notatet som viser tilnærmet ingen kjønnsforskjeller i brukeropplevd nytte kan tilskrives at familieverntjenesten, med sitt systemiske perspektiv og høye kompetanse om hvilke behov og forventninger kvinner og menn kan ha til terapi og utfall av terapi, evner å møte menn og kvinner på en god, likestilt og tilrettelagt måte.

I tillegg til foreldrenes sosioøkonomiske bakgrunn og kjønn, ønsket vi også å undersøke hvordan foreldres brukeropplevde nytte kunne henge sammen med ulike nivåer av konflikt mellom foreldrene.

Figur 10 viser foreldres gjennomsnittsskårer på brukeropplevd nytte for foreldre som rapporterer å ha henholdsvis lavt konfliktnivå (blå søyler), medium konfliktnivå (grønne søyler) og høyt konfliktnivå (røde søyler). Signifikante forskjeller på 0,05 nivå mellom gruppene er markert med asterisk (*).

Figur 10. Foreldres brukeropplevde nytte (gjennomsnittsskårer) og foreldrenes konfliktnivå



Note. Grad av brukeropplevd nytte rapportert av foreldre måles på Y-aksen (den loddrette linjen), mens grad av konfliktnivå vises på x-aksen (horisontal linje).

Hovedfunn 7: Foreldre med høyt konfliktnivå opplever hjelpen som like nyttig som foreldre med lavere konfliktnivå – og finner særlig hjelpen nyttig når det gjelder å forstå den andre forelderen bedre

Figur 10 viser at det overordnet sett ikke er noen forskjeller mellom foreldrenes vurdering av hjelpen de har mottatt, uansett hvilket konfliktnivå de har seg imellom. Med andre ord; foreldre med høyt konfliktnivå har mer eller mindre like høye gjennomsnittsskårer på samtlige av spørsmålene om brukeropplevd nytte som foreldre med medium til lavt konfliktnivå.

Foreldre som rapporterer høyt konfliktnivå rapporterer i tillegg signifikant høyere gjennomsnittsskårer på spørsmålet om hvorvidt samtalen har hjulpet dem til å forstå den andre forelderen bedre, sammenlignet med foreldre som rapporterer lavere konfliktnivå

Det er positivt at nettopp disse foreldrene med høy konflikt seg imellom opplever hjelpen som nyttig, og særlig når det gjelder om hjelpen bidrar til at de får et mer nyansert perspektiv på den andre forelderen. Det å oppnå en bedre forståelse av den andre forelderen kan eventuelt bidra til at konflikten dem imellom blir dempet, noe som kan komme både barna og familien i sin helhet til gode. Dette indikerer at familievernnet synes å treffe godt med hjelpen for foreldrene som har et høyt konfliktnivå seg imellom, og spesielt når det kommer til å få foreldrene til å oppnå bedre forståelse for hverandres perspektiv og meninger.

Del 1 – Oppsummering av resultatene og implikasjoner for familieverntjenesten

Hovedfunnene oppsummert

Hovedfunn 1: En stor andel foreldre opplever hjelpen som nyttig, men det er også en del variasjon i foreldres brukeropplevelser. En stor andel av foreldrene ($\geq 50\%$) rapporterer at hjelpen de har mottatt er nyttig i stor eller svært stor grad, og setter særlig pris på at råd og veiledning er tilpasset familiens behov. Samtidig er det også en nokså stor andel av foreldrene (rundt 25 %) som svarer nøytralt (hverken eller) når det gjelder flere aspekter ved hjelpen, og en tilsvarende andel mener at samtaler i liten grad har forbedret forståelsen av eller redusert konfliktnivået med den andre forelderen.

Hovedfunn 2: Foreldres brukeropplevde nytte varierer med hva slags type tilbud foreldre har mottatt – foreldre som bor sammen opplever mest nytte av hjelpen. Familieverntjenestens tilbud ser ut til å ha størst nytte for foreldre som bor sammen, spesielt gjennom parterapi og familieterapi. Dette tyder på at hjelpen treffer godt når familier søker støtte for relasjonsutfordringer mens de fortsatt bor sammen. Foreldre som har gått fra hverandre opplever mindre utbytte av hjelpen, men det er usikkert om dette skyldes kvaliteten på hjelpen eller at foreldrene er i krise eller står i mer komplekse og belastende situasjoner som gjør det vanskeligere å nyttiggjøre seg hjelpen. Her kan det også hende at mange av disse foreldrene representerer en gruppe med en mer sammensatt bestilling som har startet med obligatorisk mekling og glidd over til foreldresamarbeidssaker grunnet vanskelige og langvarige konflikter etter brudd.

Hovedfunn 3: Familieverntjenesten treffer i stor grad med tilrettelagt hjelp, men nytteopplevelsen varierer mellom tilbudene. De som har vært i parterapi eller i familieterapi (bor sammen) opplever størst grad av nytte på omtrent samtlige av spørsmålene sammenlignet med foreldre som bor fra hverandre og som har mottatt de øvrige tilbudene. Unntaket er spørsmålet om foreldrene opplever å forstå barnas behov bedre, hvor det er relativt høye skårer for alle foreldrene, uavhengig av hva slags type tilbud de har mottatt. Foreldre som mottar ulike tilbud tillegger også ulik vekt for de enkelte spørsmålene om nytte, noe som tyder på at ulike behov, utfordringer og erfaringer preger foreldrenes vurderinger av opplevd nytte.

Hovedfunn 4: Flere samtaler henger sammen med mer brukeropplevd nytte hos foreldrene. Foreldre som deltar på flere samtaler, rapporterer som regel mer nytte av hjelpen, særlig når det gjelder råd og veiledning tilpasset deres behov, samt konfliktredusering og økt forståelse mellom foreldrene. Antall samtaler utgjør imidlertid ingen forskjell når det gjelder spørsmålet om samtaler har hjulpet foreldrene til å forstå barnas behov bedre, hvor skåren er tilsvarende høy for gruppen av foreldre som kun har vært til en samtale på familievernkontoret som skåren for foreldrene som har vært til flere samtaler.

Hovedfunn 5: Foreldre med høyere utdanning og arbeidstilknytning rapporterer høyere brukeropplevd nytte – med unntak av å forstå barnas behov bedre – mens foreldre med økonomisk usikkerhet gjennomgående rapporterer lavere brukeropplevd nytte. Sosioøkonomiske faktorer påvirker opplevd nytte, der foreldre med høyere utdanning og de som jobber full- eller deltid vurderer hjelpen mer positivt enn foreldre med lavere utdanning eller som er arbeidsledige, sykmeldte eller på stønad. Unntaket er på spørsmålet om foreldrene opplever at de forstår barna bedre, hvor det ikke er noen forskjeller på tvers av utdanningsnivå og arbeidstilknytning. Foreldre som forventer økonomiske vansker i fremtiden, vurderer hjelpen de har mottatt som mindre nyttig på de fleste områder.

Hovedfunn 6: Det er ingen forskjeller mellom kvinner og menn i deres vurderinger av brukeropplevd nytte med hjelpen de har mottatt – men kvinner synes i større grad enn menn at de har fått veiledning og råd som er tilpasset sine eller sin families behov. Det foreligger ingen forskjeller i hvordan kvinner og menn vurderer nytten med hjelpen de har mottatt på familievernkontoret, med unntak av på spørsmål om de synes de har fått veiledning og råd som er tilpasset sine eller sin families behov, hvor kvinner har høyere gjennomsnittsskårer enn menn.

Hovedfunn 7: Foreldre med høyt konfliktnivå opplever hjelpen som like nyttig som foreldre med lavere konfliktnivå – og finner særlig hjelpen nyttig når det gjelder å forstå den andre forelderen bedre. Foreldre som rapporterer høy grad av konflikt opplever i større grad at samtalene hjelper dem til å bedre forstå den andre forelderen, enn foreldre med lav konflikt.

Implikasjoner for familievern tjenesten

Resultatene i del 1 viser at en stor andel foreldre opplever hjelpen de mottar fra familievern tjenesten som nyttig, men at det finnes betydelig variasjon mellom ulike brukergrupper. Foreldre som bor sammen og mottar par- eller familieterapi rapporterer høyest brukeropplevd nytte, mens foreldre som bor fra hverandre – særlig de som deltar i mekling – gjennomgående vurderer hjelpen som mindre nyttig. Dette peker på et behov for å videreutvikle tjenestetilbudene til foreldre som bor fra hverandre slik at denne gruppen av foreldre i større grad opplever tilbudene som relevante, støttende og konfliktdempende. Samtidig viser funnene at familievern tjenesten i stor grad evner å tilby treffsikker og tilpasset hjelp for de ulike tilbudene, spesielt når det gjelder å gi råd og veiledning som oppleves relevante for familienes behov.

Videre viser resultatene at flere samtaler henger sammen med høyere grad av opplevd nytte, noe som både understreker betydningen av kontinuitet og relasjonsbygging i terapeutisk arbeid og som kan indikere at lengre forløp bidrar til mer varige og dyptgående endringsprosesser – særlig for familier med komplekse utfordringer. Dette kan tale for at familievern tjenesten bør prioritere fleksible og lengre oppfølgingsløp for familier med sammensatte vansker og utfordringer.

Resultatene viser også at foreldre med lavere utdanning, svakere tilknytning til arbeidslivet eller økonomisk usikkerhet rapporterer lavere grad av nytte. Dette tyder på at sosioøkonomiske forskjeller påvirker hvordan hjelpen mottas og oppleves. Samtidig kan det også indikere at det å hjelpe foreldre med komplekse utfordringer kan kreve mer helhetlig oppfølging fra familievern tjenesten. Tjenesten bør derfor styrke sin kompetanse på sosial ulikhet og tilpasse kommunikasjon, forventninger og oppfølging til familier med ulike forutsetninger.

At det ikke finnes vesentlige kjønnsforskjeller i brukeropplevd nytte, tyder på at familievern tjenesten evner å møte både kvinner og menn på en likeverdig måte. Dette kan sees som en styrke ved tjenestens systemiske og relasjonsorienterte tilnærming.

Til slutt viser funnene at foreldre med høyt konfliktnivå opplever hjelpen som like nyttig, og i noen tilfeller mer nyttig, enn foreldre med lavere konfliktnivå. Dette er et positivt funn som indikerer at familievern tjenesten evner å gi relevant og virkningsfull hjelp også i krevende situasjoner.

Samlet sett tyder funnene på at familievern tjenesten tilbyr et godt og treffsikkert hjelpetilbud som særlig bidrar til økt forståelse, bedre kommunikasjon og bevissthet om barnas behov, uavhengig av hva slags tilbud foreldrene har mottatt. For å styrke tjenestetilbudet ytterligere bør tjenesten likevel ha særskilt søkelys på hvordan hjelpen kan tilpasses foreldre som bor fra hverandre og familier med

lavere sosioøkonomisk bakgrunn, samt sikre tilstrekkelig oppfølging over tid hos de familiene der behovet er størst.

Del 2 - Terapeutrapportert endring hos foreldrene

I del 2 av notatet ønsket vi å se nærmere på terapeutrapportert endring hos foreldrene i løpet av meklings- eller terapiforløpet. Endring ble målt i form av at terapeuter besvarte et spørsmål om hvorvidt de hadde opplevd noen endring hos foreldrene i løpet av terapien/meklingen, med svarkategoriene 1 = negativ endring, 2 = ingen endring, og 3 = positiv endring.

I hvilken grad vurderer terapeuter at foreldrene viser endring i løpet av meklings- eller terapiforløpet?

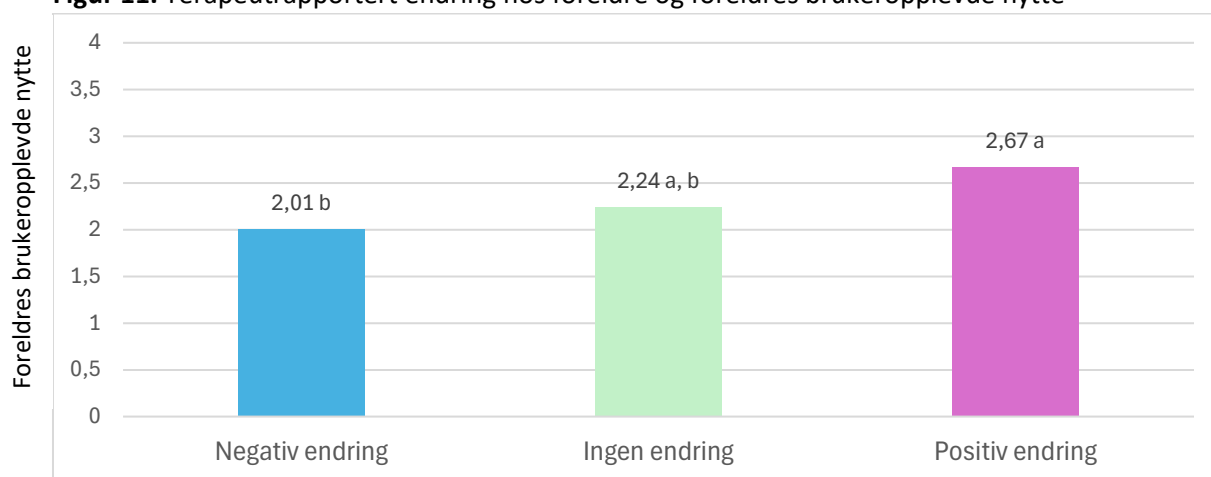
For hele utvalget sett under ett, rapporterte terapeutene at 72% av foreldrene i utvalget hadde positiv endring, rundt 20% ble vurdert å ha ingen endring mens 8 % ble vurdert å ha negativ endring.

Hvordan er terapeutrapportert endring hos foreldrene relatert til foreldrenes brukeropplevelser?

For å få et mer nyansert bilde av hvilke foreldre som ble vurdert å ha de ulike formene for endring, så vi nærmere på hvordan terapeutvurdert endring henger sammen med foreldres brukeropplevde nytte.

Figur 11 viser foreldrenes gjennomsnittsskårer på samlevariabelen om brukeropplevd nytte (dvs., de fem spørsmålene om nytte slått sammen) for foreldre som har blitt vurdert av terapeuter til å ha henholdsvis negativ endring (blå søyle), ingen endring (grønn søyle) og positiv endring (lilla søyle).

Figur 11. Terapeutrapportert endring hos foreldre og foreldres brukeropplevde nytte



Note. Grad av brukeropplevd nytte rapportert av foreldre måles på y-aksen (den loddrette linjen) mens type endring hos foreldre rapportert av terapeuter ses på x-aksen (horisontal linje). Like bokstaver betyr at det ikke er signifikante forskjeller i gjennomsnittsskårene på brukeropplevd nytte hos foreldrene som blir rapportert å ha ulike typer endring, mens ulike bokstaver (hvor $a \neq b$) betyr at det er signifikante forskjeller i foreldrenes gjennomsnittsskårer på brukeropplevd nytte mellom de ulike endringskategoriene (for eksempel mellom foreldrene som blir rapportert å ha negativ endring versus positiv endring).

Hovedfunn 8: Terapeuter rapporterer positiv endring hos de fleste foreldrene – men i størst grad hos foreldre som rapporterer høyere grad av brukeropplevd nytte

I Figur 11 ser vi at de foreldrene som har blitt rapportert av terapeuter å ha positiv endring i løpet av terapiforløpet også selv rapporterer høyere gjennomsnittsskårer på brukeropplevd nytte (lilla søyle), sammenlignet med foreldre som har blitt vurdert av terapeuter å ha negativ endring (blå søyle). Denne forskjellen er også statistisk signifikant. Det er imidlertid ingen forskjell i gjennomsnittsskårer på brukeropplevd nytte mellom foreldre som blir vurdert å ha positiv endring og foreldre som blir vurdert å ha ingen endring, eller mellom foreldre som blir vurdert å ha ingen endring og foreldre som blir vurdert å ha negativ endring.

Funnene indikerer dermed at det synes å være et slags samsvar mellom foreldrenes opplevd nytte og terapeutvurdert endring blant brukere av familievernkontoret, særlig når det gjelder positiv kontra negativ endring. Dette er et viktig funn da det er få studier som har undersøkt sammenhengen mellom brukeropplevd nytte og terapeuters vurdering av om hjelpen har bidratt til endring hos foreldrene.

På den ene siden er det positivt at foreldre som selv rapporterer at de opplever god nytte av hjelpen de mottar også vurderes av terapeuter å ha positiv endring gjennom terapiforløpet. Selv om terapeutenes vurdering av endring hos foreldrene ikke kan regnes som en objektiv fasit, kan dette resultatet likevel tenkes å indikere at denne gruppen av foreldre som opplever god nytte også virker å få godt utbytte av hjelpen de mottar på familievernkontoret i form av positiv endring.

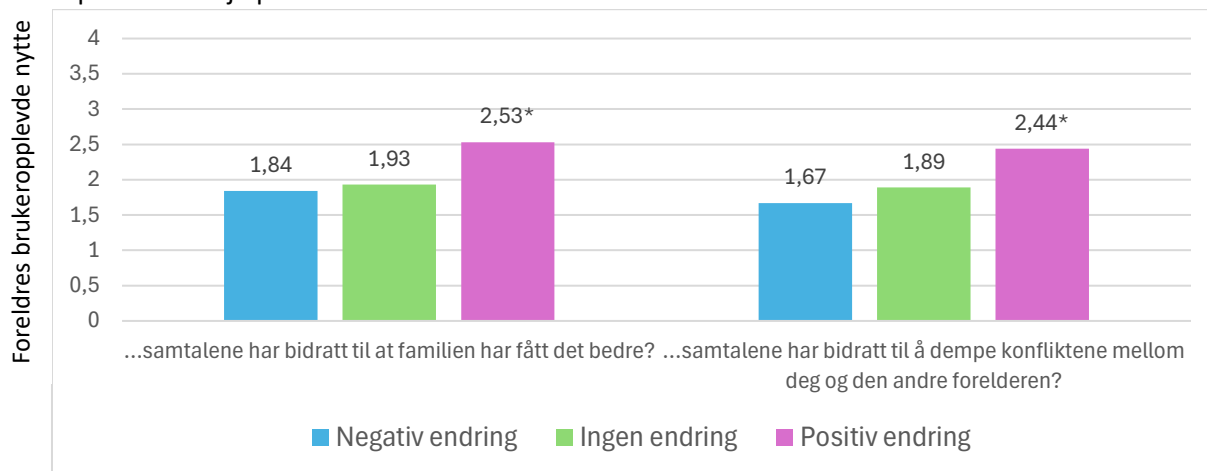
På den andre siden er det interessant at foreldre som rapporterer lavest brukeropplevd nytte også blir vurdert av terapeuter å ha negativ endring. Her kan det tenkes at denne gruppen av foreldre som både opplever hjelpen som lite nyttig og som blir vurdert å ha negativ endring, reflekterer et segment av foreldre som ofte refereres til som «difficult to treat» (Wang et al., 2006). Dette begrepet innebærer å være skeptisk til eller vise større motstand mot å ta imot hjelp som tilbys.

Vi kan imidlertid ikke konkludere om dette er tilfellet for foreldrene i utvalget som både vurderer hjelpen som mindre nyttig og som blir vurdert av terapeuter til å ha negativ endring. Her kan det for eksempel også tenkes at denne gruppen av foreldre kan ha andre utfordringer i sin livssituasjon (som for eksempel stress, økonomiske problemer, komplekse vansker eller høyt konfliktnivå) som enten kan bidra til at de er mindre mottakelige for hjelpen som tilbys eller som kan hindre dem fra å få utbytte av hjelpen. En annen mulig forklaring kan være at familieverntjenesten ikke har gode nok rammer, verktøy eller ressurser for å hjelpe denne gruppen av foreldre som kan ha mange og sammensatte problemer og behov.

Vi så deretter nærmere på hvert av de fem spørsmålene om brukeropplevd nytte for seg for å undersøke om det var visse aspekter ved hjelpen som var mer relatert til terapeutvurdert endring hos foreldrene enn andre.

Figur 12 viser hvilke to av de fem spørsmålene om brukeropplevd nytte hvor det er signifikante forskjeller på 0,05 nivå (markert med asterisk*) i foreldrenes gjennomsnittsskårer på brukeropplevd nytte basert på om de tilhører gruppen av foreldre som er vurdert av terapeuter å ha negativ endring, ingen endring eller positiv endring.

Figur 12. Terapeutrapportert endring hos foreldre og foreldres brukeropplevde nytte ved enkelte aspekter ved hjelpen



Note. Grad av brukeropplevd nytte på to av spørsmålene om nytte rapportert av foreldre måles på y-aksen (den loddrette linjen) mens grad av endring rapportert av terapeuter ses på x-aksen (horisontal linje).

Figur 12 viser at de foreldrene som ble vurdert av terapeuter å ha positiv endring (lilla søyle) også selv rapporterer signifikant høyere gjennomsnittsskårer på spørsmålene om *samtalene har bidratt til at familien har fått det bedre* og *samtalene har bidratt til å dempe konfliktene mellom foreldrene*, sammenlignet med foreldre som ble vurdert av terapeuter til å ha ingen endring (grønn søyle) eller negativ endring (blå søyle).

Dette resultatet bidrar til å utdype funnet over - at de foreldrene som ble rapportert av terapeuter å ha positiv endring i løpet av terapiforløpet også selv rapportere høyere gjennomsnittsskårer på brukeropplevd nytte – ved å vise at denne sammenhengen ser ut til å være sterkest knyttet til disse to konkrete spørsmålene som omhandler hvorvidt foreldrene opplevde at *samtalene har bidratt til at familien har fått det bedre* og at *samtalene har bidratt til å dempe konflikten med den andre forelderen*.

Vi ser dermed at de foreldrene som i høyere grad opplevde at hjelpen på familievernkontoret bidro til at familien fikk det bedre og til å dempe konflikten med den andre foreldrene, også i større grad ble vurdert å ha positiv endring av terapeuter.

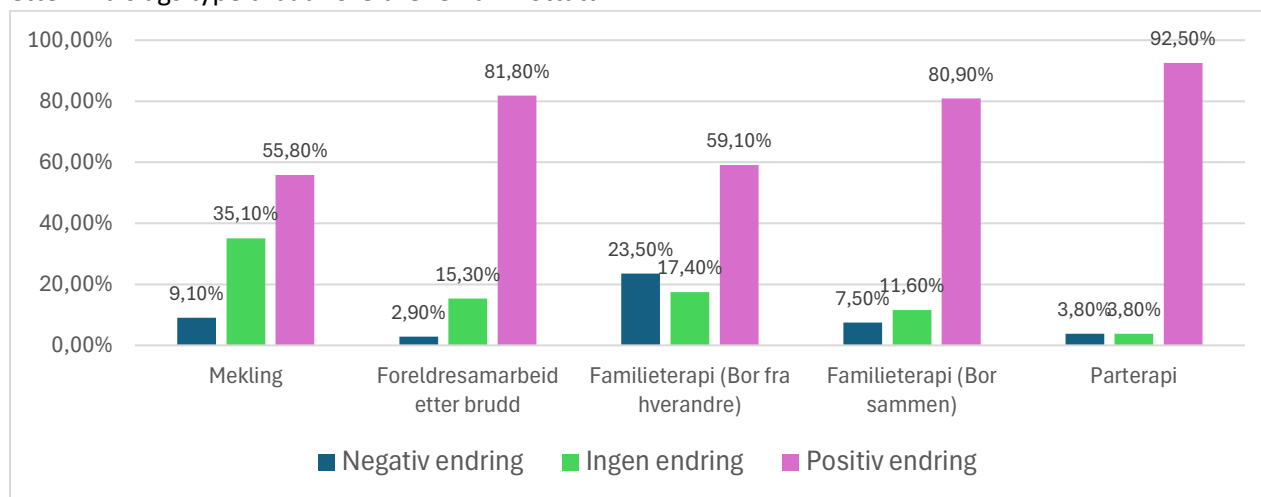
I motsatt ende av skalaen ser vi at de foreldrene som i mindre grad opplever at samtalene har bidratt til at familien har fått det bedre eller til å dempe konfliktene med den andre forelderen, også blir vurdert av terapeuter å ha negativ eller ingen endring i løpet av terapiforløpet. Resultatene indikerer dermed at det virker å være samsvar mellom hvordan foreldrene opplever nytten med hjelpen de mottar og hva terapeutene observerer av endring hos foreldrene i løpet av meklings- eller terapiforløpet.

Hva karakteriserer hjelpen hvor terapeut/mekler opplever stor versus liten endring?

Vi ønsket videre å undersøke hvordan terapeutvurdert endring hos foreldre ville henge sammen med hva slags type tilbud foreldrene har mottatt. Som en påminner representerer de ulike tilbudene henholdsvis 1) Parterapi, 2) Familieterapi (Foreldre bor sammen), 3) Familieterapi (Foreldre bor fra hverandre), 4) Foreldresamarbeid etter brudd og 5) Mekling.

Figur 13 viser i hvilken grad terapeuter vurderer positiv, ingen eller negativ endring (i prosent) hos foreldre som har mottatt ulike type tilbud. Den lilla søylen representerer positiv endring, den grønne søylen representerer ingen endring og den blå søylen representerer negativ endring.

Figur 13. Terapeuters vurdering av om foreldre har hatt positiv, ingen endring og negativ endring etter hva slags type tilbud foreldrene har mottatt



Note. Y-aksen (loddrett) viser andelen av foreldre i prosent som blir vurdert av terapeuter å ha henholdsvis negativ endring (blå søyler), ingen endring (grønne søyler) og positiv endring (lilla søyler) for hver av de ulike tilbudene som ses på x-aksen (horisontalt). Eventuelle signifikante forskjeller forklares nærmere i tekst.

Hovedfunn 9. Terapeuter rapporterer hovedsakelig positive endringer hos foreldre, uavhengig av hva slags tilbud foreldrene har mottatt – men det er også noe variasjon i hva slags type endring terapeuter rapporterer for de ulike tilbudene

Figur 13 viser at terapeuter i størst grad rapporterer *positiv endring*, sammenlignet med *ingen endring* og *negativ endring*, uavhengig av hva slags type tilbud foreldrene har mottatt.

Samtidig er det også noen forskjeller når det gjelder hvordan terapeuter vurderer endring hos foreldre som har mottatt ulike tilbud. Terapeutene rapporterer signifikant størst grad av *positiv endring* blant foreldre som har mottatt parterapi, sammenlignet med foreldre som har mottatt de øvrige tilbudene. Terapeutene rapporterer også signifikant høyere grad av positiv endring hos foreldre som har mottatt familieterapi (bor sammen) og foreldresamarbeid etter brudd, sammenlignet med foreldre som bor fra hverandre og som har mottatt familieterapi og mekling.

Her kan det eksempelvis tenkes at disse forskjellene gjenspeiler at foreldre som møter til parterapi og familieterapi (og som bor sammen) kan være mer motiverte for terapi og dermed mer mottakelige for hjelpen som tilbys enn foreldre som møter til obligatorisk mekling eller oppfølgende meklingsamtaler, hvor denne gruppen av foreldre kan ha helt andre forventninger til meklingsamtalene, som for eksempel at de skal løse praktiske problemstillinger snarere enn å fungere som terapi. I motsatt fall kan det tenkes at mange av foreldrene som møter til obligatorisk mekling befinner seg midt i en livskrise og dermed kan ha mindre motivasjon samt færre ressurser og forutsetninger for å kunne ta imot hjelpen og gjennomgå positiv endring i forbindelse med terapiforløpet. Når vi vet at foreldre som mottar mekling også er den gruppen som har færrest samtaler ved familievernkontoret, kan det tenkes at dette er grunnen til at disse foreldrene også i

minst grad blir vurdert å ha positiv endring, fordi endring ikke er hovedformålet med meklingstimene.

Relatert til dette kan det også tenkes at disse observerte forskjellene mellom foreldre som har mottatt ulike tilbud skyldes at de ulike type tilbudene har ulike formål som er tilrettelagt for foreldre med ulike utfordringer og familiesituasjoner. For eksempel, det er kanskje ikke så rart at terapeuter rapporterer størst grad av *ingen endring* hos foreldre som har hatt mekling, sammenlignet med foreldre som har mottatt de andre tilbudene, ettersom målet med mekling i hovedsak er å komme frem til en avtale om bosted og samvær som er til det beste for barnet, og ikke nødvendigvis endring i seg selv. Det kan også tenkes at mange av foreldrene som mottar mekling fort blir enige om praktiske løsninger og dermed ikke fortsetter meklingen over flere ganger. Blant disse er det da ikke hensiktsmessig å vurdere grad av endring.

Det er kanskje heller ikke helt urimelig å finne at terapeuter i størst grad rapporterer *negativ endring* blant gruppen av foreldre som har hatt familierapi og som bor fra hverandre, og at dette er signifikant forskjellig fra foreldre som har mottatt de øvrige tilbudene. Vi vet som sagt ikke hva terapeuter legger i betydningen av «*negativ endring*», men her kan det tenkes at terapeutenes vurdering av endring hos foreldrene som bor fra hverandre og mottar familierapi gjenspeiler at denne gruppen av foreldre kan ha mer komplekse og sammensatte utfordringer i familielivet som det tar lengre tid å løse enn foreldre som har mottatt andre tilbud. Selv om vi ikke kan si noe konkret om hvilke problemer dette er, kan det tenkes at disse foreldrene over tid har møtt på nye og komplekse konflikter og utfordringer, som for eksempel at det har kommet til nye partnere som kan ha rokket ved samarbeidet mellom foreldrene og/eller bidratt til negative reaksjoner hos barna, eller at det kan ha oppstått nye samarbeidsproblemer mellom foreldrene knyttet til fordeling av ansvar og logistikk rundt barnets hverdag eller samværsordninger ettersom barna blir eldre.

Det er positivt at en svært stor andel av foreldrene som mottar hjelp til å bedre foreldresamarbeidet etter brudd blir vurdert av terapeuter å ha *positiv endring* (> 80%). Selv om vi ikke vet hva terapeuter legger i betydningen «*positiv endring*», så kan det tenkes at den positive endringen som terapeutene rapporterer hos denne gruppen av foreldre kan gjenspeile at mange av disse foreldrene er motiverte for å bedre samarbeidet seg imellom og kanskje nettopp derfor er mer mottakelige til å ta imot hjelpen de får på familievernkontoret. Dette resultatet kan også gjenspeile tidligere funn i dette notatet som viser at familievern tjenesten evner spesielt godt å tilrettelegge hjelpen og tilbudene på en slik måte at det bidrar til å gjøre foreldrenes mer oppmerksomme og bevisste på barnas behov.

Hvordan er terapeutrapportert endring hos foreldrene relatert til antall samtaler foreldrene har hatt på familievernkontoret?

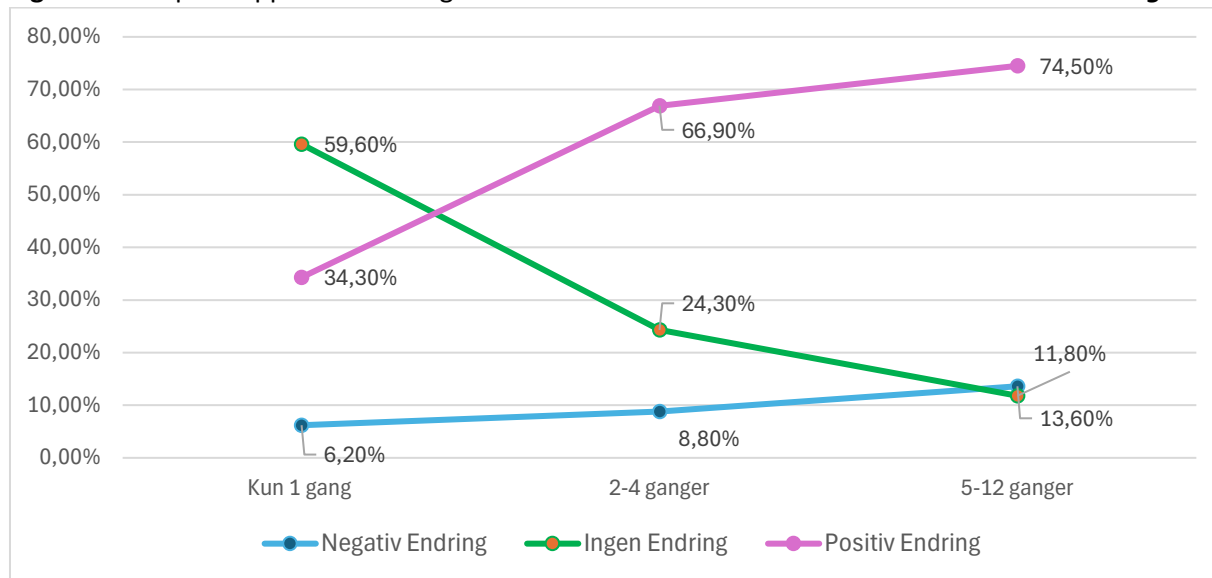
Etter å ha sett hvordan terapeutrapportert endring henger sammen med ulike type tilbud, ønsket vi å se nærmere på sammenhengen mellom terapeuters vurdering av endring hos foreldrene og antall samtaler foreldrene hadde hatt innenfor hver av de ulike tilbudene.

I figurene som følger under (Figur 14-17) viser vi prosentvis andel av foreldre som terapeuter vurderer å ha hatt positiv endring (lilla linjer), ingen endring (grønne linjer) eller negativ endring (blå linjer) i løpet av terapiforløpet etter hvor mange samtaler foreldrene har hatt på familievernkontoret. Vi viser disse sammenhengene hos foreldre som har mottatt henholdsvis mekling, hjelp til foreldresamarbeid etter brudd, familierapi (bor fra hverandre) og parterapi.

Vi viser ikke sammenhengen for gruppen av foreldre som har mottatt familierapi og som bor sammen da det ikke var nok variasjon i denne gruppen til å kunne estimere forskjeller i type endring etter antall timer.

Hovedfunn 10: Flere samtaler har betydning for terapeuters vurdering av positiv endring hos foreldre – spesielt innenfor tilbudene mekling, foreldresamarbeid etter brudd og parterapi

Figur 14. Terapeutrapportert endring etter antall samtaler hos foreldre som har mottatt **mekling**



Note. Ettersom mekling kun innebærer maks 7 samtaler og hvor samtaler etter dette går over i foreldresamarbeidssaker, er kategorien «12-20+ samtaler» utelatt og kategorien 5-12 ganger innebærer opptil 7 samtaler.

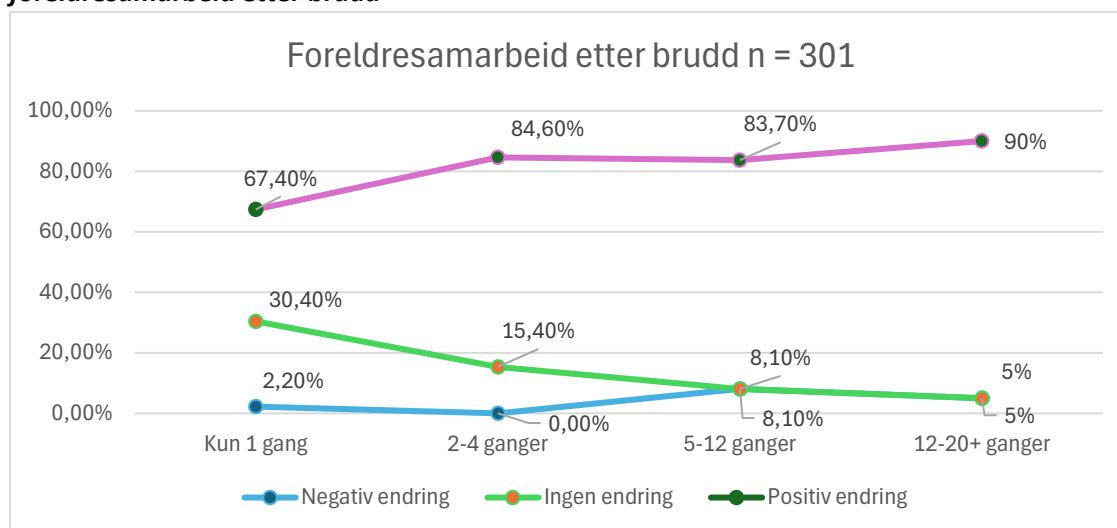
Figur 14 viser at andelen av foreldre som har mottatt mekling som terapeuter vurderer å ha hatt *positiv endring* øker betraktelig fra kun en samtale (34,3%) til 2-4 samtaler (66,90%), og hvor den største andelen av foreldre med *positiv endring* er blant de som har hatt opptil 7 samtaler (74,5%). Andelen foreldre i mekling som blir vurdert å ha *ingen endring* synker tilsvarende jo flere samtaler foreldrene har hatt, fra nesten 60% hos foreldre som kun har en samtale, til 24,3% hos foreldre som har 2-4 samtaler og 11,80% hos foreldre som har hatt opptil 7 samtaler. I tolkningen av disse resultatene må vi samtidig ta i betraktning at det kan være utfordrende å vurdere foreldres grad av endring etter kun en gang, slik at det kan være mer hensiktsmessig å sammenligne graden av endring hos foreldre som har hatt 2-4 samtaler med foreldre som har hatt opptil 7 samtaler. Her viser likevel figuren at mønsteret for terapeutrapportert endring er i favør av at flere samtaler bidrar til mer positiv endring og mindre grad av ingen endring.

Det er også verdt å merke seg at relativt få blir vurdert å ha negativ endring, uansett hvor mange samtaler foreldrene har hatt, selv om andelen som blir vurdert å ha negativ endring stiger noe med antall samtaler. Her kan det tenkes at denne stigningen reflekterer en gruppe av foreldre som har komplekse og sammensatte utfordringer som krever flere samtaler og eventuelt ulike tilnærminger.

Oppsummert tyder resultatene på at flertallet av foreldrene blir vurdert av terapeutene til å ha positiv endring i løpet av meklingsforløpet, og dette gjelder særlig de som benytter seg av maks antall samtaler. Disse funnene er interessante, særlig ettersom formålet med mekling ikke

nødvendigvis er endring, men å komme frem til gode avtaler om bosted og samvær som er til det beste for barnet.

Figur 15. Terapeuters vurdering av endring etter antall samtaler for foreldre som har fått hjelp med *foreldresamarbeid etter brudd*



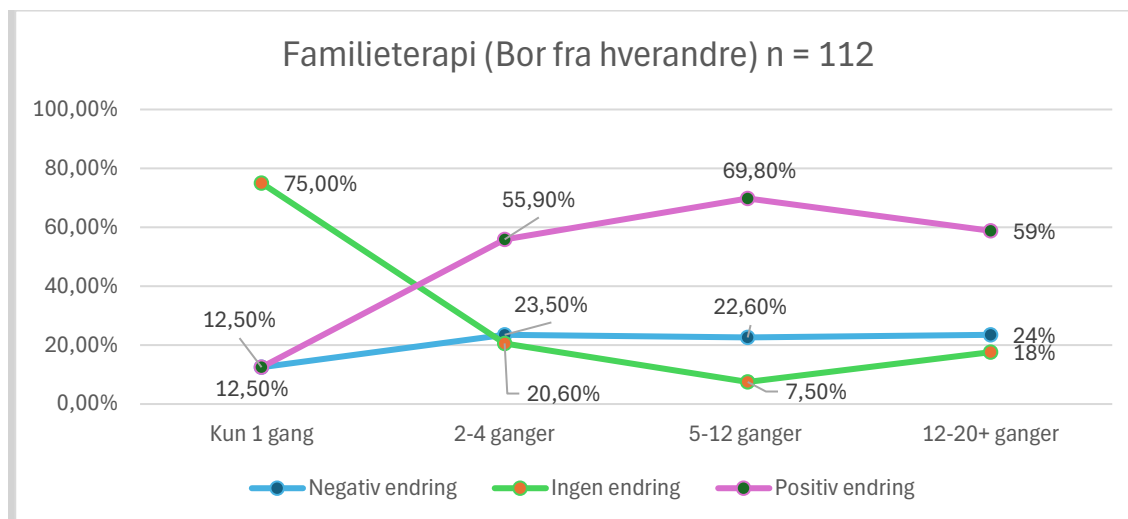
Figur 15 viser at andelen foreldre som har fått hjelp med foreldresamarbeid etter brudd og som blir vurdert å ha *positiv endring* øker jevnt med antall samtaler, hvor andelen er spesielt høy blant de som har deltatt i mange samtaler (90%).

Andelen av foreldre som vurderes å ha *ingen endring* synker også betydelig med antall samtaler, fra 30% ved kun en samtale til rundt 5% ved 12-20 samtaler.

Det er en liten økning i hvor mange foreldre som terapeuter vurderer å ha *negativ endring* fra 2-4 ganger (0%) til 5-12 ganger (8,10%). Dette kan igjen gjenspeile at noen familier har mer komplekse utfordringer

Samlet sett indikerer resultatene at det for denne gruppen av foreldre er en relativt klar sammenheng mellom antall samtaler og positiv endring vurdert av terapeuten. Jo flere samtaler foreldrene har hatt i foreldresamarbeidssakene, desto større andel blir vurdert av terapeuter å ha positiv endring. Andelen som vurderes å ha *ingen endring* synker tilsvarende kraftig med økt antall samtaler. Dette tyder på at familieverntjenestens treffer godt med hjelpen for denne gruppen av foreldre når det gjelder å styrke foreldresamarbeidet etter samlivsbrudd, spesielt over tid.

Figur 16. Terapeuters vurdering av endring etter antall samtaler for foreldre som har mottatt *familieterapi (bor fra hverandre)*



Figur 16 viser at andelen foreldre i familieterapi (som bor fra hverandre) som blir vurdert å ha *positiv endring* øker med antall samtaler, men er størst blant foreldre som har hatt mellom 5–12 samtaler (69,8%).

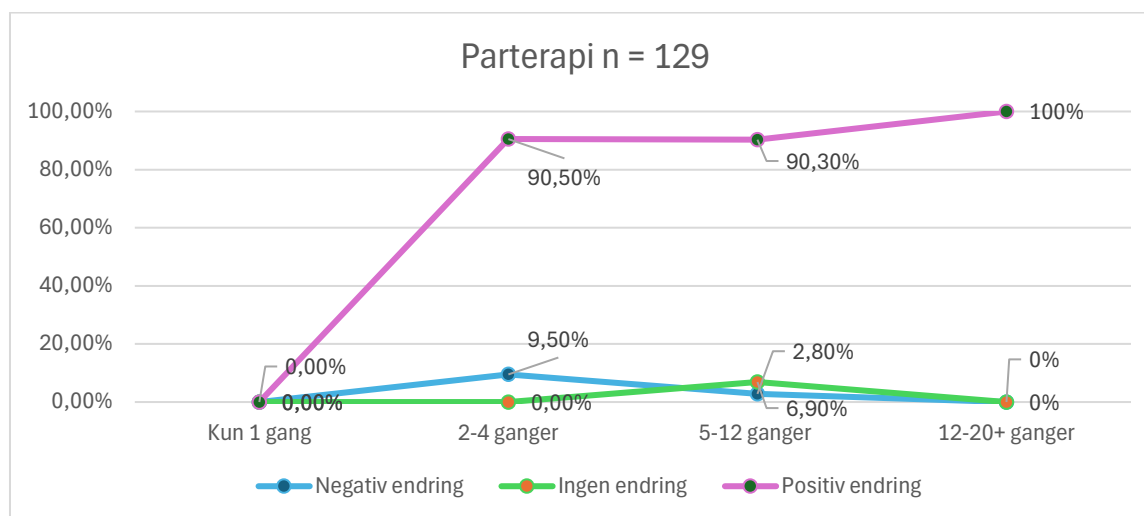
Andelen av foreldre som blir vurdert å ha *ingen endring* er størst blant de som kun har hatt en samtale (75%), noe som kan tyde på at det trolig kreves mer tid og oppfølging for å kunne se positiv endring for denne gruppen av foreldre som mottar familieterapi og som bor hver for seg. Samtidig går andelen som vurderes å ha *ingen endring* drastisk ned jo flere samtaler foreldrene har på familievernkontoret.

Sett under ett, kan disse funnene tyde på at for denne gruppen av foreldre som mottar familieterapi og som ikke bor sammen, så vurderer terapeutene at familieterapien har best effekt når den gjennomføres over tid.

Samtidig vurderer terapeutene at opptil 25% av foreldrene som har mottatt familieterapi og som bor fra hverandre har *negativ endring*, og denne andelen er like stor uansett om foreldrene har hatt 2-4, 5-12 eller 12-20+ samtaler. Det ser altså ut til at for noen av disse foreldrene gir ikke nødvendigvis langvarige terapiforløp bedre resultater enn kortere forløp. En mulig årsak til dette kan være at mange av disse foreldrene har relativt komplekse utfordringer som krever en mer helhetlig tilnærming fra familievernkontorets side med ulike terapiformer samt både flere og hyppigere samtaler.

Sett i lys av funnet tidligere i notatet om at de foreldrene som vurderte minst nytte med hjelpen også hadde lavest tilknytning til arbeidslivet (dvs., sykemeldte, uføre, arbeidssøkende) og de dårligste økonomiske fremtidsutsiktene, kan det også tenkes at mange av disse foreldrene som bor fra hverandre og som mottar familieterapi kan ha behov for hjelp til andre utfordringer, som for eksempel økonomiske problemer, barnerelaterte utfordringer og psykiske vansker, som vil kunne kreve en tverrfaglig og samordnet innsats fra mange ulike hjelpeinstanser i tillegg til familieverntjenesten (som f.eks Nav, barnevernet, BUP, DPS).

Figur 17. Terapeuters vurdering av endring etter antall samtaler for foreldre som har mottatt parterapi



Figur 17 viser at flesteparten av foreldrene som mottar parterapi ble vurdert av terapeutene å ha *positiv endring* uavhengig av om de har hatt 2-4 eller 12-20 samtaler. Terapeutene vurderte til og med samtlige (100%) av de som hadde hatt 12-20 samtaler til å ha positiv endring mens omtrent ingen foreldre ble vurdert å ha *ingen endring* (kun 2,80% av foreldrene som hadde hatt 5-12 samtaler). Opptil 10% av foreldrene ble vurdert av terapeuter å ha *negativ endring* etter 2-4 samtaler.

Samlet sett sammenfaller disse mønstrene med funnene fra del 1 om foreldrenes brukeropplevde nytte hvor foreldrene som mottar parterapi også er de som i størst grad gir positive vurderinger av hjelpen de har fått ved familievernkontoret. Det at terapeutene rapporterer positiv endring hos omtrent alle foreldrene som har mottatt parterapi bidrar dermed til å understreke at familievernkontorene ser ut til å treffe særlig godt på behovene til foreldre som trenger hjelp med utfordringer i parforholdet.

Samtidig er det viktig å ta høyde for at terapeuter kan overvurdere hvor godt utbytte foreldrene har hatt av terapien, sammenlignet med det som kanskje er tilfelle fra foreldrenes side (Owen et al., 2015), og dette kan gjelde for alle de ulike type tilbudene. Sett opp mot funnene som viser at det er relativt klar sammenheng mellom foreldres brukeropplevde nytte og terapeutrapportert endring, er det likevel grunn til å tro at terapeutenes rapport om positiv endring gjenspeiler en positiv utvikling hos foreldrene gjennom terapiforløpet.

Hva karakteriserer foreldrene som vurderes av terapeut/mekler til å ha negativ, ingen eller positiv endring?

Avslutningsvis ønsket vi å undersøke om eventuelle forskjeller i terapeutrapportert endring hos foreldrene varierer med foreldrenes utdanning, økonomi og arbeidstilknytning, samt foreldrenes konfliktnivå. Tabell 2 viser den prosentvise andelen av foreldre som blir vurdert av terapeuter til å ha henholdsvis negativ endring, ingen endring og positiv endring etter foreldrenes utdanningsnivå, arbeidstilknytning, økonomiske situasjon og konfliktnivå.

Tabell 2. Prosentvis andel av foreldre som blir vurdert av terapeuter til å ha negativ, ingen og positiv endring etter foreldres utdanningsnivå, arbeidstilknytning, økonomi og konfliktnivå

	Negativ endring	Ingen endring	Positiv endring
Hele utvalget	8%	20%	72%
Utdanning			
Grunnskole/VGS/Yrkesfag	7,5%	16,4%	76,1%
Universitet/Høyskole	7,5%	16,8%	75,7%
Arbeidstilknytning			
Sykemeldt/Uførr/Arbeidssøker	12,3%	23,3%	64,4%
Deltid	6,3%	15,4%	78,3%
Heltid	7,9%	19,9%	72,2%
Økonomi			
Vil klare seg dårlig	13,8%	18,8%	67,5%
Vil klare seg	8,9%	24,4%	66,7%
Vil klare seg bra	6,9%	17,3%	75,8%
Konfliktnivå			
Lavt	6,8%	21,9%	71,3%
Medium	7,5%	17,8%	74,7%
Høyt	9,7%	19,6%	70,7%

Hovedfunn 11: Terapeuters vurdering av endring hos foreldre påvirkes i liten grad av foreldres sosioøkonomiske bakgrunn og konfliktnivå.

I Tabell 2 kan det noen steder se ut til å være betydelige forskjeller mellom foreldre med ulik tilknytning til arbeidslivet og ulike økonomiske fremtidsutsikter (for eksempel 12,3% av foreldrene som er i kategorien sykemeldt/ufør/arbeidssøkende ble vurdert å ha negativ endring versus 7,9% av foreldrene som jobber heltid). Samtidig viste resultatene at disse forskjellene ikke var signifikante. Samlet sett var det dermed ingen vesentlige forskjeller i hvorvidt terapeutene vurderte foreldrene til å ha negativ, ingen eller positiv endring etter hva slags utdanningsnivå, arbeidstilknytning, økonomiske bekymringer eller konfliktnivå foreldrene har.

Funnene tyder dermed på at terapeuters vurdering av endring hos foreldre gjennom terapi- eller meklingsforløpet i liten grad påvirkes av foreldrenes sosioøkonomiske situasjon eller konfliktnivå. Disse funnene står i motsetning til hva som er funnet i tidligere internasjonale studier (Hampson & Beavers, 1996; Heatherington et al., 2005). Dette kan muligens skyldes ulike kulturelle kontekster og ulik grad av forskjeller i sosioøkonomisk status i de ulike landene hvor studiene er utført.

Disse funnene står også i motsetning til funnene i del 1 som viser at foreldrenes sosioøkonomiske situasjon hadde sammenheng med hvordan foreldrene opplevde nytten av hjelpen de hadde mottatt. Denne motsetningen, hvor forskjeller i foreldres sosioøkonomiske situasjon ser ut til å ha noe å si for hvordan foreldre opplever hjelpen de mottar, mens slike forskjeller derimot virker å ha mindre å si for hvordan terapeuter vurderer graden av endring hos foreldrene gjennom terapiforløpet, er interessant. Her kan det tenkes at disse motstridende funnene på den ene siden reflekterer at tjenesten ikke er godt nok skodd for å møte behovene til foreldre med lavere sosioøkonomisk status. Dette er viktig med henblikk på tjenestens fagutvikling, spesielt når det gjelder viktigheten av å sette søkelys på terapeuters bevissthet om sin egen sosioøkonomiske status som kan være til hinder for at terapeuter er oppmerksomme på utfordringer som kan forekomme

blant foreldre med lavere sosioøkonomisk status, som for eksempel fattigdomsproblematikk og sosialt stigma.

På den andre siden er det samtidig positivt at foreldres sosioøkonomiske status ikke virker å farge terapeutenes vurdering av foreldrenes grad av endring gjennom terapiforløpet. Det er også positivt at det ikke er noen forskjell i andelen av foreldre som blir vurdert av terapeuter å ha positiv eller negativ endring etter hvorvidt foreldrene har lavt eller høyt konfliktnivå. Dette indikerer at familievernkontoret virker å treffe godt med hjelpen for foreldre, i form av positiv endring, uavhengig av foreldrenes konfliktnivå.

Del 2 – Oppsummering og implikasjoner for tjenesten

Hovedfunnene oppsummert

Hovedfunn 8: Terapeuter rapporterer positiv endring hos de fleste foreldrene – men i størst grad hos foreldre som rapporterer høyere grad av brukeropplevd nytte. Over 70 % av foreldrene vurderes av terapeuter til å ha opplevd positiv endring, mens 20 % blir vurdert å ha ingen endring og 8 % til å ha negativ endring. Terapeutenes vurdering av endring sammenfaller også i stor grad med hvordan foreldrene opplever nytten av hjelpen de mottar: Foreldre som vurderes av terapeuter som å ha positiv endring, rapporterer også høyere opplevd nytte av hjelpen, mens foreldre som vurderes av terapeuter å ha negativ endring også rapporterer lavest brukeropplevd nytte.

Hovedfunn 9. Terapeuter rapporterer hovedsakelig positive endringer hos foreldre, uavhengig av hva slags tilbud foreldrene har mottatt – men det er også noe variasjon i hva slags type endring terapeuter rapporterer innenfor de ulike tilbudene. Terapeuter rapporterer i størst grad *positiv endring* hos foreldrene, uansett hva slags type tilbud foreldrene har mottatt. Samtidig er det også noen forskjeller på tvers av de ulike tilbudene: Terapeutene rapporterer størst grad av *positiv endring* blant foreldre som har mottatt parterapi, sammenlignet med foreldre som har mottatt de øvrige tilbudene. Terapeuter rapporterer størst grad av *ingen endring* hos foreldre som har hatt mekling, og størst grad av *negativ endring* blant gruppen av foreldre som har hatt familieterapi og som bor fra hverandre. Her kan det tenkes at disse resultatene gjenspeiler at de ulike type tilbudene har ulike formål som er tilrettelagt for foreldre med ulike utfordringer og familiesituasjoner.

Hovedfunn 10: Flere samtaler har betydning for terapeuters vurdering av positiv endring hos foreldre – spesielt innenfor tilbudene mekling, foreldresamarbeid etter brudd og parterapi. Jo flere samtaler foreldrene deltar i, desto større er andelen som vurderes å ha positiv endring, og dette gjelder særlig for foreldre som har mottatt mekling, hjelp til foreldresamarbeid etter brudd og parterapi. Dette tyder på at oppfølging over tid gir bedre effekt, og i særskilt grad for disse brukergruppene.

Hovedfunn 11: Terapeuters vurdering av endring hos foreldre påvirkes i liten grad av foreldres sosioøkonomiske bakgrunn og konfliktnivå. Dette funnet antyder at alle foreldregupper – uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn og konflikbelastning – har like stor sannsynlighet for å oppnå positiv endring slik terapeutene vurderer det. Dette står i kontrast til funnene i del 1 som viser at sosioøkonomiske faktorer har betydning for hvordan foreldrene vurderer nytten av hjelpen de har mottatt.

Implikasjoner for familieverntjenesten

Resultatene i del 2 viser at terapeutene vurderer at et klart flertall av foreldrene opplever positiv endring i løpet av mekling eller terapi ved familievernkontoret. Hele 72 % vurderes å ha hatt positiv utvikling, mens kun et fåtall rapporteres å ha negativ endring. Dette tyder på at familieverntjenestens samtaletilbud i stor grad bidrar til endringsprosesser som oppleves som konstruktive for foreldrene.

Samtidig viser funnene at terapeutrapportert endring henger tydelig sammen med foreldrenes egen opplevelse av nytte: Foreldre som vurderes av terapeuter å ha hatt positiv endring, rapporterer også selv høyere grad av brukeropplevd nytte. Dette samsvaret mellom faglig vurdering og brukererfaring tyder på at familieverntjenesten lykkes i å gi hjelp som både oppleves som nyttig og fører til faktisk endring.

Særlig tydelig er sammenhengen for de foreldrene som opplever at samtaler har bidratt til at familien har fått det bedre og til å dempe konfliktene mellom foreldrene. Dette peker på at arbeid med relasjonsforbedring og konfliktredning fortsatt bør stå sentralt i tjenestens tilnærming. Samtidig bør det utvikles verktøy for å fange opp foreldre som både opplever lav nytte og vurderes å ha negativ endring – en gruppe som kan ha sammensatte utfordringer, som økonomiske vansker, psykiske belastninger eller vedvarende konflikter, og som derfor kan ha behov for tettere og mer tverrfaglig oppfølging.

Videre viser funnene at terapeuter vurderer positiv endring hos foreldre i alle typer tilbud, men i størst grad blant dem som mottar parterapi og familieterapi der foreldrene bor sammen. Dette kan tyde på at disse gruppene ofte oppsøker tjenesten med høy motivasjon og tydelig felles målsetting, og at familievernets tilbud treffer godt for denne gruppen. Foreldre som møter til mekling eller familieterapi etter samlivsbrudd vurderes derimot sjeldnere å ha positiv endring, noe som kan skyldes at disse sakene ofte er preget av pågående og vonde konflikter mellom foreldre. Det er derfor viktig at tjenesten fortsetter å benytte tilnærminger som bidrar til å fremme motivasjon og mestring hos separerte foreldre.

Et annet sentralt funn er at flere samtaler henger sammen med økt sannsynlighet for positiv endring, særlig innenfor tilbudene mekling, foreldresamarbeid etter brudd og parterapi. Dette understreker betydningen av kontinuitet og tilstrekkelig tid i terapiforløpet. Kortvarige forløp kan være nyttige i noen saker, men for mange familier er det nettopp gjennom et lengre samtaleforløp at varig endring og økt samarbeid etableres og opprettholdes. Tjenesten bør derfor ha fleksible rammer som muliggjør tilpasset varighet etter foreldrenes behov og kompleksitet.

Når det gjelder sosioøkonomiske faktorer, viser resultatene at terapeuters vurdering av endring i liten grad påvirkes av foreldrenes utdanning, økonomi, arbeidsstatus eller konfliktnivå. Dette er positivt og tyder på at terapeutene møter foreldre med ulike forutsetninger på en likeverdig måte. Samtidig står dette i kontrast til funn fra del 1, hvor foreldre med lavere sosioøkonomisk status rapporterte lavere opplevd nytte. Dette antyder at tjenesten kan bli bedre til å gjenkjenne og tilpasse seg forskjeller i foreldres livssituasjon, slik at hjelpen oppleves relevant også for dem som står i mer krevende sosiale og økonomiske forhold. Det understreker også behovet for at tjenesten fortsetter å jobbe målrettet mot å gjøre tilbudene lett tilgjengelig for alle brukere på tvers av deres sosioøkonomiske bakgrunn. Det er også viktig at tilbudene blir tilrettelagt på en slik måte at de evner å treffe de ulike behovene til ulike brukergrupper.

Samlet sett viser likefullt funnene at familieverntjenesten bidrar til positiv utvikling for de fleste familier, og at terapeuters vurderinger i stor grad samsvarer med brukernes egen opplevelse av nytte. Funnene gir dermed grunnlag for å si at familieverntjenesten i hovedsak er i tråd med sitt mandat om å bidra til positiv endring i familierelasjoner og i mekling, samtidig som det finnes et potensial for videre utvikling i møte med familier med lavere ressurser eller mer sammensatte livsutfordringer.

Begrensninger

En viktig begrensning i dette notatet gjelder problemer med representativitet. Ettersom det gjennomgående er en tendens i studier til at ressurssterke foreldre i større grad sier seg villig til å delta enn mindre ressurssterke foreldre (Biele et al., 2019) er det også sannsynlig at vårt utvalg av foreldre er preget av skjevheter og seleksjon når det gjelder hvem som valgte å delta i studien. Dette aspektet er noe som må tas hensyn til i tolkningen av resultatene.

I tillegg er utvalget relativt homogent når det gjelder foreldrenes etniske og kulturelle bakgrunn, og notatet kan dermed ikke si noe om tjenestens tilbud er lett tilgjengelig eller oppleves som nyttig for alle typer brukere. En relatert begrensning gjelder svakheter knyttet til selvrapportering, både hos terapeuter og foreldrene. For eksempel er det trolig store variasjoner mellom foreldrepar når det gjelder om de vurderer konflikter seg imellom som store eller mindre, og i hvordan de vurderer hva som er god eller mindre god hjelp. Det er også sannsynlig at det er store variasjoner og ulikheter mellom terapeuter når det gjelder hva de legger i «endring». Denne individuelle variasjonen og subjektiviteten ved den må derfor tas hensyn til i tolkningen av resultatene.

En annen begrensning er knyttet til inndelingen av de ulike tilbudene. Ettersom foreldre tilordnes i pre-definerte saks kategorier når de oppsøker familievernkontorene, er det ikke «vanntette skott» mellom de ulike sakstypene i familievernet. Det er trolig også variasjoner mellom terapeuter hvor bevisste de er på å endre kategori hvis saken utvikler seg fra én type sak til en annen. Dette kan også være tilfelle i vårt utvalg, noe som kan ha påvirket hvordan foreldrene har blitt tilordnet de ulike tilbudskategoriene, noe som videre kan ha påvirket resultatene.

Til slutt er det viktig å påpeke at resultatene ikke kan si noe om årsakssammenheng (kausalitet) mellom variablene ettersom analysene var basert på tverrsnittsdata.

Referanser

- Bergflødt, M. M., Bossy, D., & Gundersen, T. (2022). *Møter med familievernet: Brukeres erfaringer og opplevelser av familievern tjenesten* (NOVA Rapport 7/22).
- Biele, G., Gustavson, K., Czajkowski, N. O., Nilsen, R. M., Reichborn-Kjennerud, T., Magnus, P. M., Stoltenberg, C., & Aase, H. (2019). Bias from self selection and loss to follow-up in prospective cohort studies. *European Journal of Epidemiology*, 34(10), 927-938.
<https://doi.org/10.1007/s10654-019-00550-1>
- Bischoff, R. J., & Sprenkle, D. H. (1993). Dropping out of marriage and family therapy: A critical review of research. *Family Process*, 32(3), 353-375.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1993.00353.x>
- Bufdir. (2014). *Dimensjonering og organisering av familievern tjenestene - En evaluering*.
- Bufdir. (2024). *Årsrapport 2024*.
- Crow, R., Gage, H., Hampson, S., Hart, J., Kimber, A., Storey, L., & Thomas, H. (2003). The measurement of satisfaction with health care: implications for practice from a systematic review of the literature. *Health Technology Assessment*, 6(32), 244.
<https://doi.org/10.3310/hta6320>
- Eldridge, K., Mason, J., & Christensen, A. (2022). Client perceptions of the most and least helpful aspects of couple therapy. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 21(3), 277-303.
<https://doi.org/10.1080/15332691.2021.1925611>
- Finegan, M., Firth, N., Wojnarowski, C., & Delgadillo, J. (2018). Associations between socioeconomic status and psychological therapy outcomes: A systematic review and meta-analysis. *Depression and Anxiety*, 35(6), 560-573.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1002/da.22765>

- Flor, J. A., & Kennair, L. E. O. (2019). *Skadelige samtaler: myten om bivirkningsfri terapi*. Tiden norsk forlag.
- Halford, T. C., Owen, J., Duncan, B. L., Anker, M. G., & Sparks, J. A. (2016). Pre-therapy relationship adjustment, gender and the alliance in couple therapy. *Journal of Family Therapy*, 38(1), 18-35. <https://doi.org/10.1111/1467-6427.12035>
- Hampson, R. B., & Beavers, W. R. (1996). Measuring family therapy outcome in a clinical setting: Families that do better or do worse in therapy. *Family Process*, 35(3), 347-361. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1996.00347.x>
- Hawley, L. D., Leibert, T. W., & Lane, J. A. (2014). The relationship between socioeconomic status and counseling outcomes. *Professional Counselor*, 4(4), 390-403. <https://doi.org/10.15241/ldh.4.4.390>
- Heatherington, L., Friedlander, M. L., & Greenberg, L. (2005). Change process research in couple and family therapy: Methodological challenges and opportunities. *Journal of Family Psychology*, 19(1), 18. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.19.1.18>
- Hillerbrand, E. (1988). The relationship between socioeconomic status and counseling variables at a university counseling center. *Journal of College Student Development*, 29(3), 250-254. <Go to ISI>://WOS:A1988N697000009
- Holt, T., Helland, M. S., & Larsen, L. (2021). Hjelpe- og velferdstjenester under covid-19-pandemiens første fase: familiers behov, udekkede behov og hjelpesøkende atferd. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 24(2), 1-18. <https://doi.org/10.18261/issn.2464-3076-2021-02-03>
- Kerig, P. K. (1996). Assessing the links between interparental conflict and child adjustment: The conflicts and problem-solving scales. *Journal of Family Psychology*, 10(4), 454-473. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.10.4.454>
- Knobloch-Fedders, L. M., Pinsoft, W. M., & Mann, B. J. (2004). The formation of the therapeutic alliance in couple therapy. *Family Process*, 43(4), 425-442. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2004.00032.x>
- Langøien, L. J., Johansen, T. B., Holte, H. H., Borge, T. C., Nguyen, L., & Denison, E. (2022). *Effekten av og erfaringer med systemiske tilnærminger og tiltak i familievernet: Et forskningskart*.
- Larsen, L., Buchmann, N., Morbech, M., Holt, T., Roysamb, E., & Helland, M. S. (2024). Cohort profile: the Dynamics of Family Conflict (FamC) study in Norway. *BMJ Open*, 14(8), e080772. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2023-080772>
- Lebow, J., & Snyder, D. K. (2022). Couple therapy in the 2020s: Current status and emerging developments. *Family Process*, 61(4), 1359-1385. <https://doi.org/10.1111/famp.12824>
- Leeder, E. (1996). Speaking rich people's words. *Women & Therapy*, 18(3-4), 45-57. https://doi.org/10.1300/J015v18n03_06
- NOU 2019:20. *En styrket familietjeneste. En gjennomgang av familieverntjenesten*. Oslo: Barne- og familiedepartementet
- Ogrodniczuk, J. S., Piper, W. E., Joyce, A. S., & McCallum, M. (2001). Effect of patient gender on outcome in two forms of short-term individual psychotherapy. *Journal of Psychotherapy Practice and Research*, 10(2), 69-78.
- Owen, J., Drinane, J. M., Idigo, K. C., & Valentine, J. C. (2015). Psychotherapist effects in meta-analyses: How accurate are treatment effects? *Psychotherapy (Chic)*, 52(3), 321-328. <https://doi.org/10.1037/pst0000014>
- Rosten, M. G., Øverli, I. T., & Gundersen, T. (2020). *Truffet av volden. Familievernets arbeid med vold i nære relasjoner* (NOVA Rapport 7/20).
- Sentio Research Norge. (2017/2018). *Brukerundersøkelse ved familievernkontorene. Undersøkelse gjennomført på oppdrag fra Barne-, ungdoms og familiedirektoratet*.
- Statistisk Sentralbyrå. (2024). *StatBank source table 12423: Attachment to employment, education and welfare benefits*. Statistisk Sentralbyrå. Retrieved September 3rd from <https://www.ssb.no/en/arbeid-og-lonn/sysselsetting/statistikk/tilknytning-til-arbeid-utdanning-og-velferdsordninger>

- Statistisk Sentralbyrå. (2025a). *Arbeidskraftundersøkelsen: : Sysselsatte (1 000 personer), etter alder, vanlig arbeidstid (heltid/deltid), statistikkvariabel, år og kjønn*. Retrieved 10. februar from <https://www.ssb.no/statbank/table/13564/tableViewLayout1/>
- Statistisk Sentralbyrå. (2025b). *Utdanningsnivå for personer 16 år og eldre*. Oslo: Statistisk Sentralbyrå Retrieved from <https://www.ssb.no/utdanning/utdanningsniva/statistikk/befolkningens-utdanningsniva>
- Strand, B. H., Dalgard, O. S., Tambs, K., & Rognerud, M. (2003). Measuring the mental health status of the Norwegian population: A comparison of the instruments SCL-25, SCL-10, SCL-5 and MHI-5 (SF-36). *Nordic Journal of Psychiatry*, 57(2), 113-118. <https://doi.org/10.1080/08039480310000932>
- Wang, M.-n., Sandberg, J., Zavada, A., Mittal, M., Gosling, A., Rosenberg, T., Jeffrey, A., & McPheters, J. (2006). “Almost there”...Why clients fail to engage in family therapy: An exploratory study. *Contemporary Family Therapy*, 28(2), 211-224. <https://doi.org/10.1007/s10591-006-9001-3>
- Åndanes, M., Haugen, G. M. D., Jensberg, H., Rentalahio, M., & Husum, T. L. (2011). *Evaluerings av mekling etter ekteskapslov og barnelov* (NTNU, SINTEF A20162).
- Aarset, M. F., & Rosten, M. G. (2023). *Alt som (ikke) ramler inn døra.. Familievern tjenesten i en mangfoldig befolkning*. (NOVA Rapport 2/2023).